

Šiame numery

Naujas teatro žybtelėjimas.
Nuo Mažvydo iki šios dienos:
Prano Naujokaičio „Lietuvių literatūros istorija“ sutinkant.
Dvyliktasis „Kontinentas“.
Vlado Šlaito eilėraščiai.
Vytauto Puškorius ir Violetos Karosaitės koncertas Chicagoje.
Kai žodis įgijo muzikinius sparnus.
Viešnage Skandinavijoje.
Nauji leidiniai.
Kultūrinė kronika.

Kertinė paraštė

Naujas mūsų teatro žybtelėjimas

Nemažai jau metų praėjo, įvairiomis progomis ir spaudoje vis girdint padėjimus mūsų išsivysio teatro reikalui. Bet padėjimai taip ir pasilieka tik padėjimais. Vargu ar tos aimanos buvo kada nors akstinu atsirasti bent vienam pakenčiamam dramos ar komedijos spektakliui. Vargu ar mūsų šlovę teatro lygi bent kiek aukštyn galėjo kilstelėti ir gražiais vardais pasivadinę kultūrinės etiketės veiksniai. Net ir aktoriai, ypač su vardais, ne visada pajėgę nugalėti įsikalbėtas savo ambicijas, pragai pasitaikius, niekieno kito, o tik spektaklio labui.

Kaip ten bebūvo, o tas mūsų šia išsivysio karta jau kone palaidotas teatras staiga vėl prisikelia ir blykstelėja tokia šviesa, kad su primityvių varakėlių vaidinimais apsispratus akis net išgąsdina. Tai tokie, tegu ir reti, mūsų išsivysio teatro šoktelėjimai į tikrai kūrybinio teatro tekusus ir rampas yra pats didysis liudijimas, jog esame ir šioje srityje gyvi, asmeniškai ambicijų dar neugdusinti, nebija gigantiško darbo ir saldaus ar sūraus jo vargo.

Visai neseniai gana naują išsivysio teatro švystelėjimą pergyveno šviesuoliška Clevelando ir Chicago publika, turėjusi progos matyti Algirdo Landsbergio dramą „Šventasis narvas“, režisuojamą Dariaus Lapinsko. Šį kartą įvykio atsiradimo šaknys glūdėjo tradicinėje Ateitininkijos pastangoje būti mūsų kultūrinio kodo avangarde, kai tik reikia nekasdieninio užsimojimo. Tokio paskato poveikyje atsiradusi „šventojo narvo“ drama yra tiesiog trenkiančio įspūdis. Tai kunigiško pašaukimo, širdį ir protą draskanti tragedija, žiūrovą net labiau supurtanti negu kadaise Putino „Altorių šešėly“ skaitytoja. Romane skaitytoja jaudino labiau intymios ir asmeniškios autoriaus problemos daugiau estetinėje

plotmėje. Landsbergio dramoje kunigystės problema užgriebiama šiandieninėje, visai nužmogėjusioje aplinkoje, užgriebiama tiesiog neišmatuojamoje tikėjimo ir netikėjimo bedugnėje. Suprantama, tai nelengvas riešutas žiūrovui. Tačiau iš tos susikaupusios salėje tylos buvo galima daryti išvadą, jog dramaturgas ir režisierius žiūrovo širdį pasiekė.

Šį kartą Darius Lapinskas tiek spektaklio paruošė, tiek jo sceniniame įkūnime, galima sakyti, prašoko pats save. Tai buvo kvapą užimančios lenktynės su laiku, kai, artimiausiems kaimynams nusigręžus, aktorių reikėjo žaibiškai ieškoti tolumose. Bet, kaip sakoma, nėra to blogio, kuris neįsėitų į gerą. Tos nepavydėtinios situacijos proga išvydome aktorių visai lig šiol jiems neįprastose rolėse, išvydome ir tuos, kuriuos normaliose aplinkybėse vargu ar būtume Chicagoje ar Clevelande pamatę. Todėl ir aktorių kolektyvas žavėjo savo naujumu ir platumu — nuo jauniausios kartos iki pagarbų veteranų. Vaidyboje buvo jaučiamas tikras jų užsidegimas, šventai tikint meninės tikrovės galia.

Juk ekskunigio Petrausko rolėje svečias iš rytinio pakraščio Juozas Bulevičius su tiek mažai žodžių ir gestų pasakė tiek daug ir taip, kad jo frazių negali pamiršti. Tik viename žodyje „Jonai“, jam kreipiantis į savo seminarijos laikų draugą kun. Semėną (Julijų Balutį), Bulevičius įliejo tiek intonacijų, tiek šilumos ir gilumos, jog tame viename kreipinyje galėjai just visą prarastą ilgę, visą bičiuliškumą ir dramatiškos situacijos sunkumą. Julius Balutis buvo lig šiol įprastas matyti beveik vien komiškose rolėse. Tačiau jam šį kartą užkrauta tragiškąją svorį, aktorius išnešė ne nekluptelėjus. Tai irgi buvo tikra spektaklio naujiena. Gal dar didesnė naujiena buvo Laima Rasteny-

NUO MAŽVYDO IKI ŠIOS DIENOS

Prano Naujokaičio „Lietuvių literatūros istorijos“ keturtomį pasitinkant

JUOZAS MASILIONIS

Iš paviršiaus žiūrint

Per trejetą — ketvertą metų (1973-1976) JAV LB Kultūros fondas, vėliau persitvarkęs į JAV LB Kultūros tarybą, išleido keturių tomų „Lietuvių literatūros istoriją“, parašytą rašytojo ir literatūros kritiko bei istoriko Prano Naujokaičio. Tomai storai: I - 606 psl., II - 582 p., III - 542 p., IV - 579. Iš viso turime 2309 psl. teksto. Pirmasis tomas spausdintas Pranciškonų spaustuvių Brooklyne (1973 m.), kiti trys VI. Vijeikio spaustuvių Chicagoje (1975 ir 1976 m.). Kiekvieno tomo kaina po 10 dol.

Keturis tomus įdėjus į knygų spintą ar padėjus ant rašomojo stalo, yra į ką pažūrėti: viršeliai kieti, žali, nors pirmojo žalsvumo atspalvis k'toks ir skiriasi nuo kitų tų jų. Betgi ne viršeliuose esmė. Romėnai sakydavo: „In vestimentis non est sapientiae mentis“. Vien iš paviršiaus žiūrint, apima malonus jausmas: žiūrėk, mūsų literatūra nėra jau taip menka, jei jos istorija vos telpa į keturis tomus.

Knygos noras būti vartomai, skaitomai. Verskime ir mes Prano Naujokaičio „Lietuvių literatūros istorijos“ lapą po lapo.

Tikslas ir metodas

Įvade (I t.) autorius duoda trumpą lietuvių literatūros istorijos veikalo ir vadovėlių apžvalgą. Iš jos matoma, kad pilnos mokslinės lietuvių literatūros istorijos ligi šiol neturėjome. Pati vertinėjusia, be abejojimo, buvo V. Mykoliaičio-Putino „Naujoji lietuvių literatūra“ I d., 1936 m., bet ji apima tik nedidelį laikotarpį, K. Korsako redaguota, kelios autorių parašyta, penkių tomų „Lietuvių literatūros istori-

ja“ yra vietomis akademinio lygio, bet labai tendencinga. Štai kaip Pr. Naujokaitis pasisako apie šio savo veikalo tikslus ir metodus:

„Ši nauja „Lietuvių literatūros istorija“ nori užpildyti anksčiau m'netų veikalų spragas, pataisyti tendencingus nukrypimus, apimti visus literatūros reiškinius laisvajame pasaulyje ir okupuotoje Lietuvoje. Veikale plačiau sustojama prie biografinio, bibliografinio elemento, prie kūrinių analizės. Duodamos ir bendros laikotarpių apžvalgos, atskleidžiamas kultūrinis - visuomeninis fonas“ (I 7 p.).

Rašant tokias plačias apimties lietuvių literatūros istoriją, autoriui, neišvengiamai tenka susidurti su gana sunkiu uždaviniu: skirstymu laikotarpiais, periodizacija. Įvade autorius labai teisingai pasako, kad „literatūros istorijos skirstymas laikotarpiais yra reliatyvus dalykas. Jis priklauso nuo pagrindo, kuriuo skirstoma. Šiame veikale periodizacija remiasi mūsų literatūros kryptimis ir generacijomis“ (I, 7 p.).

Periodizacija

Visą lietuvių literatūrą Pr. Naujokaitis suskirstė į 7 dalis, o šalis į smulkesnius laikotarpius ar grupes. Pirmame tome telpa trys dalys. Pirmoji dalis: senoji lietuvių literatūra. Antroji dalis: devynioliktasis amžius iki „Aušros“ ir Trečioji dalis: lietuvių tautinis atgimimas (1883-1907). II tome telpa ketvirtoji dalis: po-sūkis estetine naujų kelių ieškojimo linkme (1907-1928). Jei pirmosios trys dalys apėmė laikotarpį nuo Mažvydo ligi Maironio, apie 350 metų tarpą, tai ketvir-

tas laikotarpis beapima vos 21 m. Ir laikotarpio skirstymas preciziškesnis. Pirmiausia nusakomi veiksniai, veikę to laikotarpio literatūrą prieš I Pasaulinį karą ir

visą savo simbolika sminga į patį taikinį. Precizišką šviesą žaismą nepaleido iš rankų A. Pemkus ir V. Laniauskas. Visame dramose šiuose, širdis lengvindami, kaip gerųjų kaukių ar aitvarų balsai, skambėjo Aro Lapinsko smuikėlis ir Ramintos Pemkutės dūdelė.

Pranas Naujokaitis

Nuotrauka Vytauto Maželio

Sių visų žmonių besąlyginę ištikimybę teatrui, jaučiant Ateitininkijos ir dr. Petro Kišieliaus paskatą ir paramą, išsivysioje dovanojo naują dramą ir daugeliu atžvilgių puikų jos pastatymą, vertą pamatyti visoms didžiosioms lietuvių kolonijoms. Žmogui, kuris nėra visiškai atsokęs nuo dabartinio pasaulinio ir nuo neatsilikėnčio lietuviško teatro raidos, Algirdo Landsbergio ir Dariaus Lapinsko „Šventasis narvas“ buvo ir bus tikra išsivysio lietuvių teatro atgaiva.

K. br.

venimo bruožai“, apžvelgia tris vyresniosios kartos lyrikus: J. Baltrušaitį, J. Augustaitę-Vaičiūnienę ir Stasį Santvarą, stovinčius gal ant ribos, o po to pereina į tiesioginį šios dalies uždavinį — nagrinėti Neprklusomybės laikotarpio rašytojus. O jų čia esama daugiau kaip šimtas. Reikia ir juos kaip nors suskirstyti, sugrupuoti. Uždavinys nelengvas, nes, berods, autoriui pirmajam tenka laužti šiuos ledus. Pirmiausia sustoja prie keturių didžiųjų poetų: Jono Išašo, Salomėjos Nėries, Antano Miškinio ir Bernardo Brazdžonio. Jų didumu, gal būt, niekas ir neabejoja. Tačiau pusei jų teko laimė išlikti visada ištikimiems savo tautai, pusei savanoriškai ar priverstinai pagiedoti ir pagal svetimą akompanimentą.

Dėl kitų skirstymo imami keli pagrindai. Pirmiausia — gimimo metai arba, kaip įvade sakyta, pagal generacijas: poetai, gimę 1901-1905 m., gimę 1906-1909 m. Šiuo pagrindu sugrupuota net 20 rašytojų. Toliau grupuojama į vieną skyrelį moterų lyrikės. Jų vos 9. Atskirame skyrelyje peržvelgiami poetai revoliucionieriai. Skyrius baigiamas jaunesnėsiosios lyrikų karta.

Pereinant iš lyrikos į beletristiką, atskirame skyrelyje apžvelgiami satyrikai — poetai ir beletristai. Beletristika pradama moterų beletristų nagrinėjimu. Jų vos keturios. Vyrai beletristai, kaip ir poetai (betgi neišskelbęs nė vieno į „didžiuosius“), grupuojami generacijomis, pagal gimimo metus: gimę 1898 - 1903, gimę 1905 - 1906, gimę 1907 - 1913 m. Atskirai apžvelgiama „Trečio Fronto“ beletristų grupė. Atskirame skyriuje, pavadintame „Mėnėtinai ir jų indėlis lietuvių literatūroje“, minimi nelietuviai rašytojai, rašę tuo laiku lietuviškai arba lietuviškomis temomis. Grožinės šio laikotarpio kūrybos nagrinėjimas baigiamas žvilgsniu į dramų kūrybą. Tomas baigiamas literatūros istorikų, kritikų bei vertėjų apžvalga.

IV tomas apima 1944-1975 m. Jame telpa šeštoji ir septintoji dalys. Šeštoji dalis pavadinta „Priverstinės išsivysio literatūra“. Aptaręs ir peržvelgęs tautos nelaimę, priverstinę emigraciją, pereina prie rašytojų nagrinėjimo. Pirmiausia nagrinėja rašytojus, brendusius Lietuvoje, bet ryškiau pasireikšiusius išsivysioje, juos suskirstydama į du skyrius: poetus ir beletristus. Tokiais pat dviem skyriais peržvelgia ir išsivysio brendusius poetus, beletristus, dramines literatūros kūrėjus, vaikų literatūros kūrėjus ir baigiamą žvilgsniu į lietuvių literatūros kritiką.

Septintojoje dalyje, kuri pavadinta „Žvilgsnis į okupuotos Lietuvos literatūrą“, laikomasi panašaus skirstymo. Pradžioje apžvelgiama vyresniosios okupuotos Lietuvos rašytojų karta: poetai, be-

(Nukelta į 2 psl.)

Prano Naujokačio „Lietuvių literatūros istorija“ sutinkant

(Atkelta iš 1 psl.)

letristai, dramaturgai. Tokiu pat skirstymu nagrinėjama antroji karta (g. 1930 - 1940) ir jauniausioji karta, gimusi 1941 m. ir vėliau Pabaigoje peržvelgtami okupu Lietuvos literatūros istorikai, kritikai, vertėjai.

Ar šis Prano Naujokačio skirstymas laikotarpiais ir grupėmis bei skyriais prigis ar ne, parodyt ateitis, bet skirstymui pradžia — ir tai gana gera — jau padaryta ir literatūros mylėtojų įgalina greičiau susiorientuoti gausybėje vardų ir žanrų.

Žvilgsnis į rašytoją

Nagrinėdamas bet kurį rašytoją, Pranas Naujokačis eina šiuo įprastu keliu: duoda pilnokas ir išsamias biografijas, išskaičiuoja visus jo kūrinys, pažymėdamas išleidimo datą, pažymėdamas, koks kūrinys ir kieno ir kada buvo premijuotas. Ar būtų poetas, ar beletristas, ar dramaturgas, kiekvieną kūrinį apibūdina atskirai, nurodymas pagrindinius motyvus, temas, veikėjus. Apibūdindamas kūrybą, pasako savo nuomonę, bet labai dažnai pasiremia ir vieno ar net kelių kritikų taiklesniais pasisakymais. Tai suteikia veiklų daugiau objektyvumo ir patikimumo.

Panaudota literatūra

Pranas Naujokačis, rašydamas šią „Lietuvių literatūros istoriją“, yra panaudojęs didelę daugybę literatūros. Ji surašoma beveik po kiekvieno skyriaus, po kiekvieno nagrinėjamo rašytojo: nuo mažiausio straipsnelio ar recenzijos laikraštyje ar žurnale — ligi atskirų veikalų, išėjusių čia, išsvioje, ar okupu Lietuvoje. Turėdamas gausią medžiagą, autorius galėjo patikslinti ne vieną kurio nors rašytojo gyvenimo faktą ar geriau išryškinti kūrybą. Duotasis panaudotos medžiagos sąrašas duoda progos ir skaitytojui mėginti pačiam kurį nors kūrėjų perstuduoti, pačiam susidaryti savo nuomonę. Taip, bet kas gi gali turėti tokią daugybę šaltinių po ranka? Atrodo, kad autorius literatūros istorijos klausimais jau labai seniai domėjosi, medžiagą rinko, registravo, studijavo, kol suliejo į šią taip didingą „Lietuvių literatūros istoriją“.

Lietuvių literatūros enciklopedija

Prano Naujokačio „Lietuvių literatūros istorija“, apimdamas beveik visus rašytojus, kitus gal ir nedaug terašiusius, kitus gal ir nedaug vertingus sukurčius, bet autorius vis tiek nestumtum, pasidaro lyg ir savotiška lietuvių literatūros enciklopedija, kurioje gali rasti pačias pagrindiniausias, kad ir negiliausias žinias apie lietuvių literatūrą ir jos rašytojus. O kiekvieno tomo gale pridėtas išsamus vardynas ir smulkmeniška surašytas turinys padeda greičiau susirasti norimą rašytoją.

Baigiamosios pastabos

Norint rasti klaidų, netikslumų, be abejo, galima būtų rasti ir šiame veikle. Betgi jį būtų nedaug ir įsivėlusų netyčiomis. Autorius myli literatūrą ir kūrėjus, apie juos kalba su meile ir pagarba. Pagarbime ir mes, skaitytojai, lietuvių literatūrą, išgydami šią vertingą knygą. Teneguli ji sandėliuose, o tepuočia mūsų knygų lentyna, rašomąji stala, tebūna vartoma ir skaitoma, kad geriau pažintume didžiulį savo tautos turtą — literatūrą.

(Leidinio sutikėvė Chicagoje įvyks spalio 15 d. Jaunimo centre).

Rudens saulėje...

Nuotrauka Vytauto Maželio

Dvyliktasis „Kontinentas“

JURGIS GLAUDA

Po trejų metų darbo, išleidusi savo dvyliktąjį numerį, Kontinento redakcija turi savo aktyvę apie 6000 puslapių. Šie treji metai buvo kūrimosi, formavimosi ir tų metų ieškojimo metai. Dabar, pripildęs savo dailais tometilais knygų lentynė, žurnalas turi teisę dirbti į savo veiklos postūmų ir padarinius. Pavadintas literatūrinis, filosofinis, visuomeninių ir religinių, žurnalas išpareigojo pareikšti kažką savo, savita šiuose esmniuose kultūros atsisakymuose. Mums atrodo, kad politinis reikšimosi momentas visur čia yra stimulus, išeities punktas ir siekis. Tai priverčia blogio demaskavimą ir kovą su tuo blogiu. Jeigu emigracinėje lietuvių politikoje dominuoja aiškūs sėkliai — kovą dėl demokratinės Lietuvos laisvės, rusų emigracinė masė vis dar nepasiekusi mums sifinksas, nes neretai kalbama apie „Rusijos tautas“, neretai ir nuosirdžiai tikima, kad tos „Rusijos tautos“, nuo sovietinės prievartos kažin kaip stebuklingai išlaisvintos, skubės į federacinius sąitus su Didžiąja demokratine Rusija.

Šiu momentų nagrinėjimo ir to iliuzorinio Gordijaus mazgo perkirtimų per dvylika numerių Kontinentas nepalietė. Ateities prognozes apėinant, darbas panašėja tik į abstraktišką, iliuzorinio gėrio siekį.

Venas iš esminių žurnalo aspektų yra įvairios formos memuaristika, liečiant dar gyvenimo pulsuojančią trečiosios rusų emigracijos vakar dieną.

Man gerai prisimena garbinos atminties profesorius Vladas Jurgučio buitiniai anekdotai, kuriuos jis perpindavo savo paskaitas ir tuo sutraukdavo pilnutes studentų auditorijas.

Jis pasakojo apie Steigiamojo seimo atstovą artojėlį, kuris vargais negalais įsigavo į seimo kalbėtojo tribūną ir kalbėjo bent porą valandų.

Pagaliau vyras visiškai išsėko ir panoro baigti savo retorikos debiutą. Jam traukiantis nuo tribūnos, pirmininkaujantis paklausė: — Ką tamsta ketinai atstovams pasakyti: projektą, rezoliuciją?

— Nieko, — atsakė atstovas artojėlis, — aš tik pasisakytį norėjau.

Tad šito klasiško „pasisakytį“ noro ženkle, deja, sustoja visas kontinentinių tomy tuzinas. Be galinė tēme srovėna — čiaurle memuaristikos raštai, „pasisakymų“ archyvas. Kadaise, dar Prahoje, prof. Gessenas leido begalinis „Revoliucijos archyvo“ tomus. Tai buvo stambūs ir smulkūs prisiminimai apie Rusijos revoliucijų aplikaciją gyvenimui. Neįkainuojama bendralaikio lietuvių patelkama medžiaga.

Lietuviai iki šiol tokio „okupacijos archyvo“, vienoje vietoje sukoncentruoto, neturi. Dabar, trim dekadom nubėgus, ir liudytoji nebeturime. Tad dalinai Kontinentas atidarė duris tokių „pasisakymų“ aktualiai.

Su didesne ar ribotesne erudicija, su karštesniu ar vėsesniu tonu, su apmaudo ar sarkazmo sąskambiais, jūs sekate įrodymus apie sovietinio režimo blogybes. Tai, aišku, vis liudijimai savybėje, pranešimai savybėmis, kaip tai vyksta ir mūsų tarpe. Jeigu kitoje emigracinėje rusų spaudoje ir dabar užtiknami nostalgikai, fragmentiniai prisiminimai apie carstinės Rusijos buitį, Kontinentas susikoncentruoja ties sovietinės eros iškasomis. Ta skaudžioji tematika reguliariai vėlina gera ketvirtadali puslapių. Tai ir sudaro tam tikrą foną, kurio avanscenoje išsiskleidžia žurnalo pateikiamoji aktualija. Prisiminimai savo žanru įvairūs: beletristinės rėmuose ir nuoga įvykio faktūra.

Vyriausias žurnalo redaktorius vienas per visą laiką: rašytojas V. Maksimovas. Redakcijos štabas nuolatiniškai kaitos stadijoje. Vieni pasitraukia, kiti ateina, redakcinio evoliucija nestabilizuojama. Kaitos priežastys: nuomonių skirtybės.

Kontinentas nori būti tarptautiniu. Dalinai toks jis atrodo. Rašo čia žinomi Vakarų Europos visuomeniniai ir literatūriniai vardai. Juos skaičius, tuo tarpu, negausus ir jų užpildyti puslapių skaičius, palyginant su bendru turiniu, kuklokas. Tačiau, kaip matyti, dabar madingi ir magiški sovietinio disidentizmo užmojai sukviečia žinomuosius įžengti į tą rusų kalbą vedamą tarptautinį forumą ir pasisakyti, pasireikšti, pareikšti antisovietines nuomones. Mūsų Lituanus, iš esmės taipgi netolimų Kontinentui užmojų, per netrupą savo ėjimo laiką tokio svetimųjų priitarimo nesulaukė. Kontinentas ketina tapti tarptautiniu forumu, būdamas oponentu globalinio masto tironijai. Tai žurnalo privilegija.

Bet debiutiniai pažadai leisti žurnalą kitomis kalbomis iki šiol nerealizuoti. Pasirodo tik santraukiniai leidiniai. Nenuostabu — tie „pasisakymai“, ties kuriais tekto stabtelėti šiame rašinyje, monotoniška masė kitataučnių skaitytojų. Memuariniai stereotipai nepalengvina panašių, pasirodžiusių knygų forma. Visas tas redagavimo fermentas tuo tarpu karštas; ir nesenas stambusio emigracinio rusų sa-

veitraščio „Russkaya Misl“ redaktorės Z. A. Sachovskajos pasitraukimas iš Kontinento redakcinės kolegijos narių tarpo nusitębino skaitytojus.

Kontinento laidoje tilpo daug puikių beletristinių dalykų, kurių atrama tačiau visad buvo politinis pamušalas demaskacija grožio ir vėlo rūbuose. Žurnalas mėgsta per keltą numerių „pravartytį“ romaną. Atrodo, rusų emigracija nepajėgia tokio veikalo išleisti knygos forma. Arba išleidžia knygos pavidalu jau dalimis per Kontinentą pristatytus. Taip buvo su satyriniu romanu „Kareivio Čionkino nepaprastas gyvenimas“, apie ką man teko anksčiau rašyti Drauge.

Žurnalas paskelbė keltą itin puikių novelių — semiastrakčių, kurių rusų autoriai negalėjo išleisti „socialistinio realizmo“ viešpatijoje. Kiekviena numerio, kaip gelės, žydi poezijos veikalai. Ju tarpe labai geru vertimu rėmuose pasirodė keli Kazio Bradūno ir Tomo Venčlovos eilėraščiai. Poezija pristatoma (vertima) tikrai daugiaautiška. Lyrikos betgi vengiama — poezijos veikalai privalo turėti socialinį foną. Lietuvių tematika Kontinente rašė Algirdas Landsbergis ir Vytautas Kavolis. Žurnalas tomeliai iliustruojami.

Šis, dvyliktasis, numeris kaip ir provokavo subalansuoti darbo padarinius. Juos apgraužomis grupuoti, susidare apžvalgos bandymas. Stambūs vokietiškos, dešimtiesios pakraipos leidyklos leidžiamas, Kontinentas pajėgus išlaikyti, vis labiau plėsdamas savo įtaką. Bet ar ta įtaka bus konkretizuota, aški, ne iliuzorinė? Žurnalas per daug daugybiškas, mozaikinis ir sutartautinamas. Jo stimulus — kova prieš sovietinę vienpartinę diktatūrą — nėra toks konkretus, kokį kadaise turėjo jo didysis pranašas Herzenas, leidamas savo Kolokolą, lietuviško Varpo pranokėję.

Stengdamasis burti kitataučius, kurių tėvynių likimas vienaip ar kitaip susijęs su sovietinės diktatūros problematika, žurnalas atidaro jėms skiltis „pasisakyti“ jiems rūpimais klausimais. Turiu čia, deja, pridurti, kad tokie leidimai rašyti Kontinentui nėra išmanios tolerancijos ženkle. Mano asmeniškai žinomis vienas lietuvis mokslininkas, gilus Rusijos istorijos ir marksizmo žinovas, paruošęs kietą pagrįstą rašinį tema „Rusijos imperijos ir marksizmo plėtros lygiagretyumas“ gavo lakonišką Kontinento atsakymą: tamstos rašinio redakcija nesusidomėjo.

Rašinio tezių redakcija nesusidomėjo: autorius absoliučiai savaraiškiai traktavo tą rusų spaudoje

nuzulintą, trafaretinį „Rusijos tautų“ paradoksą...

Daugiausia Kontinento atstovaujama vadinamajai „trečiajai emigracijos generacijai“. Tai itin aktyvus egzodus pastarosios dekadės bėgėjas: buvę dar taip neseniai savo valstybėje „persona grata“ statuse, neskubą vykti į Izraelį, sustoję Vienoje ir iš ten randa galimybių kurdintis Londone, Paryžiuje ir JAV-se. Tai puikūs plunksnos, aštrūs raštai ir gabūs disidentai.

Kiek tai liečia kūrybinį reikimą, laisvę neretai įvilioja juos į tariamą modernistiką, kurią lietuvių puikiai aptaria posakio: nežmoniška, bet kitoniškai. Tai savotiškas dekadentizmo atnašas, taip jau blaiviam Kontinentui.

Pvz. dvyliktame Kontinento skaitome tokias „rezistencines“ strofas Josifo Beino eilėraštyje (laisvas vertimas, J. G.):

O aš turu vienus siurprizus.
Neduoda drapanų, nė vizos.
Ir restoranu Mona Lizos
Nėra nė veido už spogu...

Išpraktaito vyras „pasisakymą“, o trečiosios emigracinės generacijos aureolė paripino jam vietą Kontinento autorių tarpe.

Tarptautinį akcentą čia įneša italų poetas Rudolfo Quadrelli ir ne poezija, bet rašinys „Ir kita Vakarų literatūra“. Jo rašinio teze: SSSR-e idejiniai nušėviųve marksizmas vis dar dievinamas laisvuose Vakaruose. Poetas akcentuoja: „Visiškai bankrutavęs komunistiniuose kraštuose, marksizmas vis dar garbinamas, dargi viešatauja Vakarais, ir nemarksinė literatūra sunkiai atranda leidėjų, o jeigu ir atranda, tada autoriai ir leidėjai praverdžiuojami fašistais, juos nori nuskandinti kurčių užlyėjimu“.

Ši citata primena mums ir mūsų emigracijos blogi, kada net kultūrinio reikšimosi sferoje ima įsivėptauti ideologinis nepotizmas, „savo žmogaus“ sąvoka ir bukaprofiskas fanatizmas.

Dvyliktoje žurnalo laidoje rašo lietuviams beveik nežinomi autoriai: L. Rževskis, Anatolijus Gladilinas, Viktoras Nekrasovas, Anna Gorbunava, N. Koržavinas, Viktoras Nekpelovas, ukrainietis Gelijus Sniegirevas, norvegas Viktoras Sparri.

Ankstesniuose numeruose buvo nujaučiamas noras akcentuoti paskiro numerio tematiką. Dabar tematika apsirėškia ryškiau. Vienuoliktajame buvo ukrainiečių tonacija, jų problemų ir svarstymų suvestinė. Šis dvyliktasis skirtas lenkams. Lenkų autoriai, kurie turi savo forumą paryzietiškoje „Kultūroje“, įvesti ir į Kontinento ruimą. Lenkų autoriai atstovauja čia dailiajai literatūrai ir visuomeninei — politinei veiklai. Kazimieras Orlos, prozaikas, duoda „socialistinės buities slogučio paveikslą“. Poetas Stanislas Barančak rašo (laisvas vertimas, J. G.):

Tu visad jį bijojai,
jauteisi esąs toks menkas
prieš juos, aukštybes

ant pakilimų, prezidiumuose,
ant katedrų ir tribūnų.
O kas bus —
jei staiga minutei
tu užmirsi savo ba mę?
Ar bent pradėsi bijoti
truputėlį mažiau?
Ir tu suprasi,
juk tai jie patys pilni baimės...

Apie laisvės demonstracijas Lenkijoje rašo Anna Chmielevska. Apie advokato rolę Lenkijos politinėse bylose rašo teisininkė Anelia Steinsbergova. Juzef Čapkis apžvelgia lenkų žurnalo „Kultūra“ veiklą.

Jan Novak atviru laišku į Aleksandrą Solženiciną prastaria apie radio laidų „Svoboda“ (Liberty) darbą. Emanuel Rajs nagrinėja lenkų emigracinę, lietuviams pažįstamą, poetą Česlovą Milišį.

Itin dramatiškas žurnalo pokalbis su lenkų disidentu Ada-

mu Michniku. Netrukus po to Michnikas buvo suimtas ir įkalintas. Nors tas pokalbis buvo orientuotas likti rusų — lenkų suspratimo problemoje, beieškant tautinių sutapimų bendroje kovoje prieš sovietinę prievartą, Michnikas suskubo aptarti įvairias Lenkijos ideologines grupes. Mus gali dominti Michniko pamėtas faktas, kad dabartinėje Lenkijoje egzistuoja vadinamieji revansistai. Tai grupė, anot Michniko, kuri nepripažįsta geopolitinės tikrovės. Vadindamas „opozicija“ visas visuomenės grupes, kurios nepripažįsta „socialistinio“ Lenkijos režimo, Michnikas tvirtina: „Esama lenkų opozicijoje ir tokių, kurie isitinko, kad Lenkija privalo išlikti nuo Oderio iki Odosos, nuo jūros iki jūros, užmiršdami, kad žemėse,

kurios kadaise priklausė Rževskio politai, gyvena tautos, turinčios teisę į apsisprendimą, kuris nepaieina nuo mūsų ar nuo užsienio nuomonių. Tai žmonės, kurie pasirodę diskutuoti su rusais, kam priklauso Lvonas — Lenkijai ar Rusijai? Ir jiems neatina minis, kad Lvonas yra Ukraina“.

Lietuvio mokslninko tezes, apie kam neina, jo rašinio pradzio, buvo labai panašios, bet vidui Lenkijos figūravo Rusija — SSSR. Rašinys Kontinente nepilpo. „Rusijos tautų“ hipotezė išvengė stiprios kritikos.

Lenkų tematika pristatyta gana santūriai, bazuojant į įvairiopaiss susilietimais su SSSR, su Rusija, su „socialistiniu“ Lenkijos režimu. O juk visas tų temų (Nukelta į 3 pusl.)

Tel. PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
AKTU, AUSU, NOSIES IR
GERKLES LIGOS
2838 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusertija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building). Tel. LU 5-6446
Prima ligonius pagal susitarimą

tel. naktinėje psl. skambinti 371-8004
DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 10-12 val. vakarų.
Sestad. nuo 10-12 val. vakarų.
Pagal susitarimą.
Ofiso tel. WA 5-2676
Rezid. tel. WA1brook 5-3048

tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
VAL. pirm., antr., ketv. ir penkt. 10-12 val. vakarų, po pietų, treč. ir šešt. 10-12 val. vakarų.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 10-12 val. antrad. ir penkt. 10-12 val. sestad. 10-12 val.

Ofs. tel. 733-4477; Rez. 246-2839
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės ligos
RAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
valandos pagal susitarimą
Rezid. tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2676
Valandos pagal susitarimą. Jei esate skambinti: MI 2-0091.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — RE 5-5893
Specialybė Akčių ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVICIUS
JONKA
VAIKŲ LIGOS
2636 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 10-12 val. vakarų. Sestad. nuo 10-12 val. vakarų.
Valandos pagal susitarimą

Ofs. PO 1-4000, Res. GA 3-7778
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3944 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIJĄ —
CHIRURGIJA
3214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. atsakoma 12 valandų
480-4441 — 561-4006

Istaigos ir buto tel. 652-1581
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 S. 40th Street, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7
Išskyrus treč. ir sešt.

tel. ofiso ir buto: OLYmpic 2-4156
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakarų.
Išskyrus trečadienį.
Sestadieniais 12 iki 4 val. popiet.

tel. RE1ance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvių gydytojas)
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8 val. vakarų. Treč. ir seštad. uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKU IR VAIKU LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. vakarų iki 12 val. popiet.
Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 238-2910

Ofs. HE 4-1818; Rez. PR 6-0001
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71st ir Campbell Ave. Kampine)
Val. pirmad., antr., ketv. ir penkt. 10-12 val. vakarų, po pietų, treč. ir šešt. 10-12 val. vakarų.

OPTICAL STUDIO
VITOLTA KAROSAITĖ
1051 So. Western Ave. Tel. 779-0700
Pritaikomi akiniai pagal gydytojo receptus.
Didelės akinų dėmų pasirinkimas
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 10-12 val. vakarų, po pietų, treč. ir šešt. 10-12 val. vakarų.

Telef. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKTŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofiso:
111 No. WARREN AVE.
1200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
Tikrinami akiniai, pataisoma regėjimo klaidos.
2618 W. 71st St. — Tel. 737-3146
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR
PROSTATŲ CHIRURGIJA
2636 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 val. popiet. ir ketv. nuo 5-7 vakarų.
Ofiso tel. 776-2880, rezid. 448-4848

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4446
Residencijos tel. GR 6-0619
Val. pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 10-12 val. vakarų, po pietų, treč. ir šešt. 10-12 val. vakarų.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofiso re. 2652 W. 59th St.
Tel. Pilsnaper 8-1223
Ofiso val. pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 10-12 val. vakarų, po pietų, treč. ir šešt. 10-12 val. vakarų.

Ofiso tel. RE 4-2123, namo GI 6-0100
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val. pirm., antrad., ketv. ir penktad. 10-12 val. vakarų, po pietų, treč. ir šešt. 10-12 val. vakarų.

tel. ofiso PR 6-0446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-3 val. popiet.
Treč. ir seštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 596-5186; namo 638-4880
DR. PETRAS ŽIJOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Ave.
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 9-5
Sestadieniais pagal susitarimą

Vytauto Puškoriaus ir Violetos Karosaitės koncertas

ALGIS SIMKUS

Tęsdamas Vanagaičio ir Antano Olio pradėtą tradiciją, gajūsis Margutis ir vėl atviliojo į Chicago naują lietuvišką veidą. Šį kartą, spalio 2 d., Jaunimo centre suruoštam koncertui pakviestas Clevelande pradėjęs reikštis Vytautas Puškorius, kuris su čikagietė balerina Violeta Karosaitė pakaitomis atliko ilgą dvilypę programą.

Vytautas Puškorius dar tebestudijuoja muziką Ohio valstybiname universitete. Jis Chicagui prisistatė su pilno rečitalio programa, pradėdamas Domenico Scarlatti, vieno garsiausių 18-ojo amžiaus italų kompozitorių, Sonatą E-dur. Šis veikalas yra parašytas fortepijono pirmatakiui harpsichordui, instrumentui, kurio stygos užkabinamos spyruoklėmis, o ne medvilniniu plaktuku mušamos. Barokinio periodo sonatos turtėjo vieną dalį ir buvo daug paprastesnės už vėlesnių kompozitorių, o ypač Haydno, Mozarto ir Beethoveno išvystytą klasikinę, jau trijų savarankiškų dalių to paties vardo formą. Idilišką Scarlatti kūrinių Puškorius pradėjo tinkamu švelnumu, spalvingai pindamas iš vienos į kitą ranką permetamas melodijas. Pilnai stilingam šio veikalų skambesiu tačiau kiek trūkdė pianisto per daug romantiškai laisvas organizuotų harpsichordinių melodijų perdavimas ir pastangos vietomis skambinti pernelyg švelniai jam neįprastu Jaunimo centro instrumentu. Sonata nuskambėjo per daug sentimentaliai ir be kai kurių tylenių gaidų.

Po to sekė Čiurlionio Nokturnas Cis-moll, Op. 6, Nr. 2 ir Preludai B-moll, Op. 20, Nr. 3 bei B-moll, Op. 11, Nr. 3 savo impresionistiniais lyrinėmis nuotaikomis šio pianisto dvasiai buvo daug artimesni.

Programos pagrindinis veikalas, audringai rafinuota Beethoveno Sonata F-dur, Op. 57, praminta "Appassionata", jaunajam pianistui pasirodė dar kietoku riešutu. Šis muzikiniai sudėtingas ir techniniai sunkus genialaus kompozitoriaus veikalas reikalauja sunkumų nepažįstančios technikos ir muzikinio subrendimo. Net ir pasaulinėje scenoje ne dažnam pianistui pavyksta jį įtikinamai atlikti. Vytautas Puškorius, pasirinkdamas tokį kūrinių debiutiniam Chicago koncertui, parodė didelį pasiryžimą ir savimi pasitikėjimą. Pianistas vietomis turėjo dekingų progų pademonstruoti savo neįgintą muzikinį bei melodijos pajautimą, tačiau kartu neišvengė dar visos eilės problemų. Švelnesnėse sonatos dalyse Puškorius išgauna iš fortepijono pažymėtinau gražų ir malonų toną, tačiau jam dar reikia preciziškumo, disciplinuotų muzikinių kontrastų ir daugiau vyriškos užgavimo jėgos dramatiškesnėse vietose. Vytautui linkėtina, kiek galint, vis dar tobulinti pagrindinį savo meno įrankį — fortepijoninę techniką. Jo skambinime dar pasitaiso ko praleistų ir netyčiomis užgautų gaidų, ypač dešinėje rankoje. Panašiu "nelaimiu" pasi-taiko net ir geriausiems pianistams, tačiau, siekiant pakliūti į konkurencijos išreiktas koncertinių pianistų gretas, jos privalo būti labai retos ir turi būti sukaupu atperkamos savita bei stipria interpretacija.

Antroje programos dalyje pasikambinti Schuberto ir Chopino romantiški kūrinių išpūdį žymiai pataisė Schuberto Klavierstueck Es-moll ir Impromptu Op. 90, Nr. 2 savo lakia melodine linija ir mažiau komplikuota technine faktūra leido Puškoriumi žymiai stipriau pasireikšti. Chopino kūryba, atrodo, bus pianistui artimiausia. Polonezas Es-moll, Op. 44 ir Baladė As dur, Op. 47 paliko šiame koncerte geriausią išpūdį. Matyti, jog šiuos dalykus nuo seniau skambindamas, pianistas juose jautėsi saugesnis techniniai ir pajėgė daug sėkmingiau įsigilinti į jų muzikinę išraišką. Kai kurie muzikologai tvirtina, kad Chopinas savo balades parašęs, įkvėptas paskirų Adomo Mickevičiaus eilėraščių, kurių konkrečių pavadinimų, deja, niekam taip ir nepavyko nustatyti. Vytautas Puškorius tokį Chopino baladės giminingumą su poezija, atrodo, nujaučia intuityviai. Jis labai patraukliai pasakojančios baladės melodijų slinktimis ir poetišku polėkiu vietomis sukūrė atmintinų momentų.

Po metų kitų norėjusi ši pianistą ir vėl matyti Chicago ir išgirsti, kiek jis tolimesniu sukaupu darbu ir savo talentu yra pasiekęs.

Koncerto programos antroji šaka buvo skirta baletui. Forte-pijoninių dalių tarpuose balerina Violeta Karosaitė prie rekorduotos muzikos pašoko: Cour d'Amour, ištrauką iš C. Orff chorinio veikalų "Carmina burana"; Sagitarijų, panaudojant modernistinio kompozitoriaus Dariaus Milhaud muziką; Pasmertąjį angelą, pagal Bella Bartok muziką, ir Carmen eskizą, pagal žinomą George Bizet muziką. Paskutinįjame dalyke balerina asistavo Jaunutis Puodžiūnas Don Jose partijoje, Violeta Ščerbaite

Po metų kitų norėjusi ši pianistą ir vėl matyti Chicago ir išgirsti, kiek jis tolimesniu sukaupu darbu ir savo talentu yra pasiekęs.

Koncerto programos antroji šaka buvo skirta baletui. Forte-pijoninių dalių tarpuose balerina Violeta Karosaitė prie rekorduotos muzikos pašoko: Cour d'Amour, ištrauką iš C. Orff chorinio veikalų "Carmina burana"; Sagitarijų, panaudojant modernistinio kompozitoriaus Dariaus Milhaud muziką; Pasmertąjį angelą, pagal Bella Bartok muziką, ir Carmen eskizą, pagal žinomą George Bizet muziką. Paskutinįjame dalyke balerina asistavo Jaunutis Puodžiūnas Don Jose partijoje, Violeta Ščerbaite

Po metų kitų norėjusi ši pianistą ir vėl matyti Chicago ir išgirsti, kiek jis tolimesniu sukaupu darbu ir savo talentu yra pasiekęs.

Kai žodis igijo muzikinius sparnus

Šio laikraščio puslapiuose jau buvo rašyta apie Los Angeles lietuvių bendruomenės rengiamą "Pilnates" koncertą. Jis ir įvyko rugsėjo 24 d., pritraukdamas tiek klausytojų, kad praplėstoje Sv. Kazimiero parapijos salėje pristigo vietų.

Komp. Bruno Markaitis šešiems Bernardo Brazdžionio eilėrašiams sukūrė muziką. Išėjo šešių dalių suite dainininkams, instrumentalistams ir skaitovams. Pridėjus dar penkis karališkas pertraukas ir vieną skaitovą (pasitikinčio savo sparnuota atmintimi) pauza, visas veikalas užsietė apie valandą laiko. Tai palyginti trumpas spektaklis. Bet, antra vertus, trumpumas muzikai niekad nekenkia.

Po visko į sceną pakviestas poetas Brazdžionis, guvus ir oratoriškai nusiteikęs, pasidžiaugė, kad tokiu ypatingu būdu jo tylinčiam poezijos žodžiui buvo suteikti sparnai. Čia jis paskaitė eilėraščių, eksromptu sukurtą ir užrašytą ant programos lakšto. Pasirodo, minėtos pertraukos kam išėjo į naudą.

Atlikėjai (solistai, skaitovai, pianistė) buvo apsidėję dailiomis vienodomis eilutėmis: moterų baltomis, vyrai juodomis. Tuo paryškintas progos iškilmingumas. Kodėl kvietiniai turime ne tik žaisti muziką su veržlia vaizduote, bet ir reiklų dirpintą, besistengiantį kuo šilčiau sentykiauti su atlikėjais. Štai kodėl kamerinio orkestrėlio buvimas scenoje buvo būtinas. Visus muzikus turėjo matyti visi žiūrovai. Bet ką padarysi, jei scena nedidelė.

Žinant, kad siuita buvo pradėta repetuoti tik kelis mėnesius prieš koncertą, pasiektas rezultatas džiugina. Komp. Bruno Markaitis asmenyje turime ne tik jautrų muziką su veržlia vaizduote, bet ir reiklų dirpintą, besistengiantį kuo šilčiau sentykiauti su atlikėjais. Štai kodėl kamerinio orkestrėlio buvimas scenoje buvo būtinas. Visus muzikus turėjo matyti visi žiūrovai. Bet ką padarysi, jei scena nedidelė.

Summa summarum — tai vie-

Pianistas Vytautas Puškorius koncertuoja Chicagoje. Nuotr. Lino Regio

Violeta Karosaitė ir Jaunutis Puodžiūnas Karosaitės choreografuotoje Bizet operos "Carmen" baletinėje ištraukoje. Nuotr. Lino Regio

dybei pavaizduoti (ištrauką skaitė A. Žemaitis).

Man regis, B. Markaičio "Pilnates" muzikoje tapo išryškintas lyriškai judrus ir sudėtingas Brazdžionio poezijos skambumas. Gal tik stigo lietuviškų liaudies intonacijų. Markaičio melodijos (jei neklystu) savo ritmu šiek tiek priminė Puccinio kinietiską frazuotę. Tai tik atšvaitas. Šalia drąsaus išradimo, kuris aiškiai buvo matyti koncerto sąrangoje, išryškėjo ir Markaičio polinkis muzikiniams santūrumui. Štai, skaitovės D. Mackalienės atliekamame "Kvartete" eilėraščių eilutė sekė trumpa muzikinė frazė: tai smuiko, ar klarneto, tai fortepijono, ar būgno. Labai įdomus žodžio ir gaidos žaismas.

Originaliausia išpūdį paliko moterų trijulės (J. Čekanauskienės, B. Dabšienės ir S. Pautėnienės) gražiai sudainuotas "Aš čia gyva". Finalinėje dalyje, mišriame kvintete "Tu man buvai — tu man esi", prie moterų prisijungė vyrai solistai (A. Pavasaris ir R. Dabšys). Su instrumentų palyda dalykas nuskambėjo be priekaištų.

Žinant, kad siuita buvo pradėta repetuoti tik kelis mėnesius prieš koncertą, pasiektas rezultatas džiugina. Komp. Bruno Markaitis asmenyje turime ne tik jautrų muziką su veržlia vaizduote, bet ir reiklų dirpintą, besistengiantį kuo šilčiau sentykiauti su atlikėjais. Štai kodėl kamerinio orkestrėlio buvimas scenoje buvo būtinas. Visus muzikus turėjo matyti visi žiūrovai. Bet ką padarysi, jei scena nedidelė.

Summa summarum — tai vie-

nas originaliausių koncertų Los Angeles lietuvių padangėje — graži Markaičio muzikinė premjera. lietuvių bendruomenėje. Puikiai matėsi ir pianistės Apeli-kytės įdėtas darbas (vakaris uoliai dirbant su dainininkais).

Tiesiog peršasi vietinis priežodis: Raimondos dėka pastūmėti kul-tūriniai ratai visuomet rieda be girgždėjimo. Pr. V.

(Šis losangeliečių koncertas Chicagoje bus pakartotas Jaunimo centro d'žiojoje salėje spalio mėn. 30 d.)

Saulės žolės skambėjimas.

Dvyliktasis „Kontinentas“

(Atkelta iš 2 pusl.)

kompleksas užkrautas lenkams ir Lenkijai dėl carinės ir sovietinės Rusijos — SSSR imperialisti-rių tendencijų ir sėkų. Tai ne-lyginant savotiškas istorinis re-vašas už tuos šimtmečius, kada lenkų kariuomenės, kaip vėliau hitlerinės, nesulaikomos mane-ravo neaprepiamuose Rusijos plo-tuose.

Tas tematinis dvyliktosio nu-merio įtarpas nepateikia orga-niška lenkiškų temų, kas buvo ir bus bazė kurti savai kultūrai ir tame nuolatinės kūrybos procese, ją turtinti ir išlaikyti.

Plačame knygų recenzijų sky-riuje recenzuojamos dvi lenkų autorių knygos.

mirties vaidmenį. ir septynios J. Puodžiūno šokio studijos stude-ntės: Anne Accetturo, Andra Alek-naitė, Gailė Aleksaitė, Daiva Bab-rauskaitė, Elen Kelbowicz, Dovi-lė Užabalytė ir Daiva Vaičiūtė, O kol kas gyvenimo atviroj ir plačioj pakalnėj, lyg gyvenčiam mažiausiai dar tūkstantį metų raudonų debesų.

Violeta Karosaitė ir Jaunutis Puodžiūnas yra žinomi iš daugelio vietinių pasirodymų ir savo pedagoginės veiklos. Šiame kon-certe Karosaitė pasirodė ne vien kaip šokėja, bet taip pat kaip sa-vo šokių choreografe ir kostiumų kūrėja. Ji baletė darniai su-jungia išraiškos šokio pakraipas su formalaus klasikinio baletu elementais. Baletinėje dalyje ori-ginalios choreografijos ir nuotai-kingai pašoktas Pasmertas's an-gelas bei skoningai grupiniai su-formuotas Carmen eskizas buvo publikos šilčiausiai priimti.

VLADAS ŠLAITAS

MONAKO VALSTYBĖLE

Ilgą laiką svajoju,
o dabar jau nebesvajoju.
Dabar jau vakaras. Medžiai,
panašiai kaip arkliai, stovėdami ruošiasi miegui.
Einu ir aš miegoti. Tik nestovėdamas.
Bet kaip pasenęs,
sulopytas maišas griūsiu į lovą
ir miegosiu be sapno.
Senatvė?
Taip.
Tik kažkaip trupučią gaila, kad neišmokau
panašiai kaip arkliai arba medžiai, miegoti stovėdamas.
Savo jaunystėje
buvau imperija.
Savo viduramžyje
buvau respublika.
O dabar,
savo metų senatvėje,
esu mažesnis už Monako valstybę.
Tačiau svajonėse
esu didesnis už visas imperijas,
įskaitant ir Monako valstybę.

PAKALNEJE

Apokalipsės raiteliai danguje.
Arkliai šnervės ir dūmai.
Kol kas nieko daugiau. Tik tai aš
kurie stumdomi ir grūmoja.
O kol kas gyvenimo atviroj ir plačioj pakalnėj,
lyg gyvenčiam mažiausiai dar tūkstantį metų
raudonų debesų.

IDANT SENATVĖJE NEREIKTŲ
RĄSYTI PAMOKYMŲ

Per penkiasdešimt šeserius savo amžiaus metus
esu daugelį dalykų apsvairstęs bei apgalvojęs
ir radau, jog svarbiausia
yra negalvoti ir nesvajoti apie save
ir nelyginti
nei savęs, nei savo gyvenimo
su gyvenimu tu,
kuris lygiai kaip man
teko gimti maždaug toj pačioj vieno laiko istorijoj.
O po to aš radau baisiai baisiai seną dalyką,
kitaip sakant,
radau Ameriką,
jog nereikia iš viso rūpintis
nei pačiu savimi,
nei asmeniškai savo gyvenimu,
nes nuo rūpesčio bei galvojimo
pirmą laiką tenka izeiti į kitą pasaulį;
nes svarbiausia yra gražiai ir skaisčiai gyventi,
idant savo senatvėje
nereikėtų kartu su pasenusiu Saliamonu
savo sūnui rašyti ilgų ir grandžių pamokymų.

RUDENIO SAULEJE

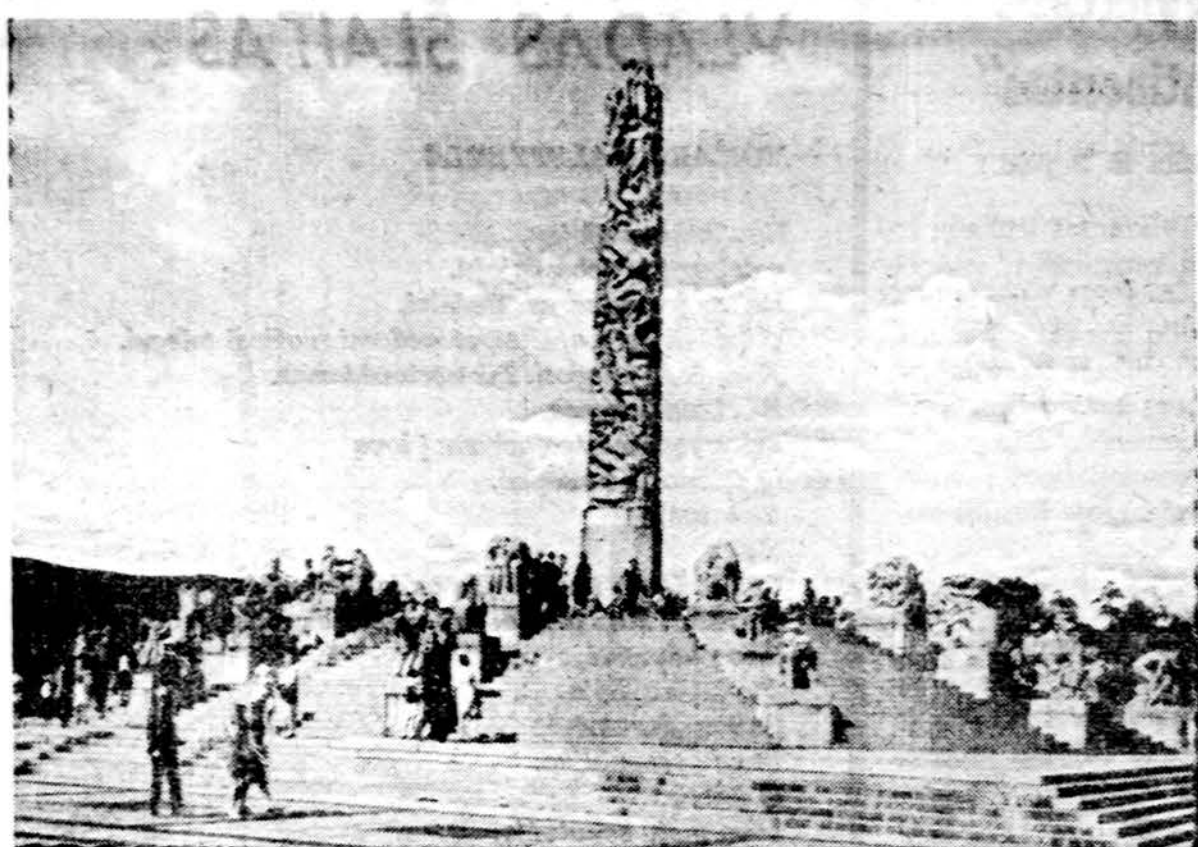
Ateina laikas,
kai reikės atsisakyti visų savo meilės eilėraščių,
padėti plunksną į stalčių
ir daugiau jau neberašyti meilės eilėraščių.
Tai yra tasai laikas,
kuris laukia visų poetų,
kurie rašo tikrai svajonių bei meilės eilėraščius,
Bet kadangi tikiu į gražesnio pasaulio gyvenimą,
tai už tai ir senatvėje
aš rašau tikrai tau savo meilės gražiausius eilėraščius,
nes pro meilės eilėraščius
man ir rudens saulėje žviečia pavasario saulė.

APIE EILĖRAŠČIUS IR UKMERGĖ

Ateina laikas,
kai reikės viską palikti:
kuriuos kartą mylėjau labiau, negu meilę moteriai;
melancholišką
rudens vakaro saulę,
kuri buvo visų mano meilės eilėraščių leitmotyvas;
ir tave,
mano mielas
gimtasis
ir tolimas mieste,
su svyruojančiais gliuosniais,
su siaurom ir kreivom gatvelėliukstėm
kurios bėgo žemyn į pakalnę pavasario saulėje.

SVAJOJU

Svajoju
apie gražų eilėraščių.
Viskas draikosi danguje.
Reikia tikrai pagauti.
Reikia tikrai ypatingo nusiteikimo,
idant patys eilėraščiai liptų prie pirštų galusčių.
Papejai
Romos ožkų buvo per mažą nelaimę nuplauti.
O reikėjo tikrai nuplauti jos švelnią brūną,
idant visas eilėraščių būtų gražus ir laimingas.
Svajoju
apie gražų eilėraščių.
O geriausia yra nesvajoti,
o tik skaityti.
kaip gražiai ir taiklingai aukštinai gyvenimui krinta.

Gustavo Vigelando skulptūrų parkas Oslo mieste, Norvegijoje

Viešnage Skandinavijoje

A. SABALIS

Tris dienas ir naktis Norvegijos fiordais.
— Pakeliui į Edvardo Griego tėviškę

Tarp Stockholmo ir Oslo oro kelias maždaug vienos valandos. Pavakary atsiradus Oslo aerodrome, rūpėjo, kur gauti nakvynę porai naktų, nes nei iš Rochesterio, nei iš Stockholmo nepavyko miesto centre užsisakyti viešbučio, visi buvo užimti turistų. Dar Rochesterio turizmo įstaigoje patarė, nuvykus į Oslo, kreiptis į Rytų geležinkelio stotį, gal ten turizmo įstaiga parūpinsianti nakvynę pas privačius žmones.

Važiudami iš Oslo aerodromo vieno kanalo krantu, pastebėjome, kad laivų čia daugiau negu Amerikoje automobilių. Namai 17-18 šimtmečio statytos, gatvės siauros. Išplanavimu panašios į Stockholmo miestą. Geležinkelio s-oje pareigūnas, paskambinęs į vieną kitą vietą, greitai surado nakvynę senamiesčio rajone, netoli nuo miesto centro. Švaramie ir erdviame bute gavome atskirą kambarį su dviem lovomis už 12 dol. nakčiai, kai tuo arpu miesto centro viešbučiuose už naktį imama 50-60 dol. Seimininkė maloni senutė, kuri, matyt, šitokių būdų papildė savo pensiją. Ir čia, kaip ir visur kitur, turėjome užpildyti nakvynių svečio lapelį. Bet nei mūsų pasų, nei kitų dokumentų niekas neprašė parodyti.

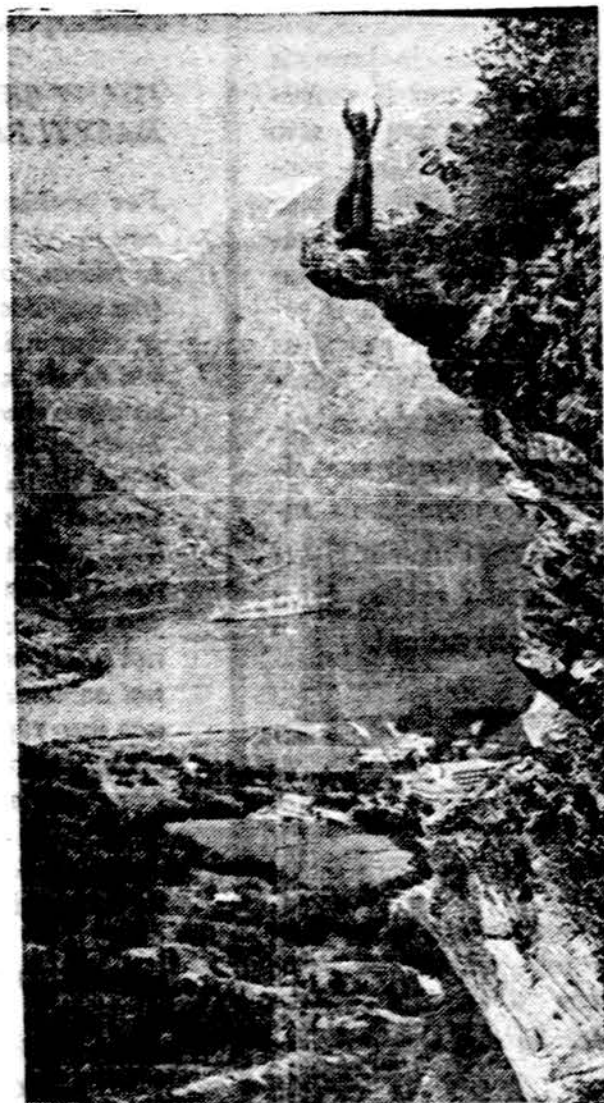
Taigi, mudu su žmona jau Norvegijoje, pačio šiauriausioje Skandinavijos valstybėje. Yra sakoma, kad Oslo miestas yra varčiau į Norvegijos kraštą. Iš pietų pusės uostas ir fiordai, kurie veda iš jūros į žemyną. Iš visų pusių aukštos kalvos.

Ryte, mažame kiniečių restorane papusryčiavę, paklausiame tie torai miesto centras ir rotušė. Vienas jaunas vyras tuoj pasiūlė mudu nuvežti. Nuvežęs savo automobilu dovanai, paaiškinęs ir parodęs kur ką rasti, maloniai palinkėjęs puikios viešnagės Oslo mieste, stsisveikino. Ir ši maloni Oslo žmonių paslauga mudu lydėjo visą kelionę Norvegijoje. Oslo miesto žmonės seni ar jauni maloniai paslaugūs, atrodo, lyg būtų iš anksto pasirengę ne tik paaiškinti, bet ir parodyti prašomą vietą. Anglų kalba, kaip ir antroji jų kalba, kuri mokyklose esanti privaloma, sulaukus 10 metų.

Buvo pats birželio mėnesio vidurys. Dienos ilgos, naktys trumpos ir šviesios. Visa tai Oslo miestą darė nuostabiai patraukli. Sakoma, kad Skandinavijos kraštuose yra ypatinga šventė, sulaukus pirmųjų vasaros dienų. Tada Lietuvoje šv. Jono naktį deginami laužai, ieškoma paparčio žiedo. Taip ir Skandinavijos kraštuose šokama čia per naktį ir gerama daug alaus. Yra ko linkmintis ir džiaugtis: gražios vasaros dienos pas juos esančios trumpos, lietus ir miglos dažnas svečias, kaip norvegai sakė: dažnai pas mus oras serga.

Miesto rotušė visai netoli uosto, senamiesčio centre. Prie uosto plati aukštė, kelios gatvės veda į uos'ą. Pakrantę puošia dvi aukštai iškeltos vyriškos skulptūros. Turizmo įstaigoje jau radome būrį turistų, norinčių pamatyti Oslo idomybes.

Turistinių autobusų pravažiuojame vadinamą "Town of Christian IV", puošnų gėlių turgų, didingą viduramžių katedrą, atvykstame į didelį Frogen Parką, pastaraisiais laikais populiariai vadinamą Gustavo

Norvegijos fiorduose

Vigelando skulptūrų parku. Čia tai jau kažkas nepaprasto. Erdvioje aikštėje sustoję, atsidiuriame prieš aukštus, puošnius Vigelando darbo parko vartus. Įkalnėn platus takas, geriau sakant, kelias, apšodintas medžiais ir gėlėmis. Tolumoje žmogaus dydžio skulptūros, kaip sargybos išrikiuotos abipus kelio ir dar toliau abipus tilto. Kelias baigiasi didžiu obelisku. Kiek paėjus, atsidiuriame prie ilgo tilto, pertiesto per parko upelį. Abipus tilto, ant jo aukštų ir plačių granito padėklų, "minios" bronzinių jaunučių ir senų, moterų ir vyrų skulptūrų. Dviejose skulptūrose vaizduojama jaunos mergaitės, gundomos žalčio, su juo kovojančios. Skulptūros normalaus žmogaus dydžio. Tai bandymas pavaizduoti žmogaus gyvenimą nuo jo gimimo iki mirties. Labai vykusiai pavaizduota vaikystė, jaunystė, subrendimo metai, džiaugsmas ir rūpesčiai, meilė, tėvai ir motinos su mažais vaikais, jaunos motinos džiaugsmas ir pasididžiavimas kūdikiu. Jina jį neša aukštai, iškėlusį virš savo galvos. Visi čia gražūs atlelai, pilni džiaugsmo, pasitikėjimo gyvenimu. Vėliau - kelias senatvės, vienuma, sunykimas. Sakoma, kad Gustav Vigeland šiame parke dirbęs 40 metų, padedamas 4 vyrų, kartais nežinodamas, kas yra poilsis. Skulptorius mirė 1943 metais. Tai jau mūsų laikų nepaprastai realios fantazijos žmogaus darbas, palikęs ne tik Oslo miestui, bet ir visai Europai savo gigantiškus kūrybinius polėkius.

Eidami tarp abipus kelio, ypač tilto, išstatytų įvairių skulptūrinių figūrų, prieiname prie centrinio ir pagrindinio Vigelando darbo, geriau sakant paminklo, šio parko papuošalo - Obelisko, aukštai iškeltos ant granitinių kelių metrų keturkampio paauskštinimo, supamo įvairių grupinių skulptūrų ir (Nukelta į 6 psl.)

Nauji leidiniai

• Kostas Ostrauskas, ČICINSKAS. Drama ir dvi mikrodramos. Aplankas Vytauto O. Virkau. Išleido Algimanto Mackaus Knygų leidinio fondas 1977 m. Tiražas 600 egz. Spaudė M. Morkūno spaustuvė, 6051 S. Aschland Ave., Chicago, IL 60636. Library of Congress Catalog Card Number: 76-053212. Leidinys kietais viršeliais, 104 psl., kaina 5 dol., gaunamas ir "Drauge".

Scenai skirtų veikalų knygos — išeivijoje gana retoki paukščiai. Tuo labiau brangus jų nutūpimas ant literatūrai bičiuliško stalo. Nauja Kosto Ostrausko dramų ir dviejų mikrodramų knyga malonu paimti į rankas: leidinys spaudos ir viso apipavidalinimo atžvilgiu kelia estetinį pasigėrėjimą. O pradėjus skaityti, pririša ir grynai literatūrinis smalsumas.

Knyga pradeda mikrodrama, pavadinta "Šaltkalvis". Tai dar caristinės rusų priespaudos laikai. Drama vyksta širdyje šaltkalvio, iškirtusio naktį Vinco Kudirkos antkapį įrašytus Tautiškos giesmės (vėliau Tautos himno) žodžius.

Antroji mikrodrama "Lozorius". Tai šturpi ir savaip traktuota biblinė Lozorius iš numirusių prikėlimo tema.

Knygos du trečdaliu užima jau ilgesnis dalykas — drama "Čičinskas". Tai pravarde, giliai įsijautusius mūsų literatūroje. Tuo vardu plačiausiai turbūt yra žinoma klasikinė Maironio baladė. Pastaruoju metu Lietuvoje dramatinėje formoje taipgi yra išnirusi Čičinsko tema Juozo Marcinkevičiaus veikale "Čičinskas". O išeivijoje čičinskinei temai duoklę dabar atiduoda Kostas Ostrauskas.

Jo drama nėra kokio nors istorinio bajorėlio Čičinsko, žmonių vadinamo Čičinsko, gyvenimo drama. Kosto Ostrausko Čičinskas jau seniai miręs ir palaidotas Uptytės bažnyčios rūsyje. Kone visos dramos veiksmas ir vystosi aname bažnyčios rūsyje, kuriamė pinasi šmaikštūs negyvelio Čičinsko pokalbiai su jį aplankiusiais gyvaisiais.

Šios dvi miniatūrinės ir viena kiek ilgesnė Kosto Ostrausko dramų jau yra svarūs indėlis į 1977 metų mūsų literatūrinį aruodą.

• Juozas Almis Jūragis, AKMENS IR PAUKŠČIO METAS. Eilėraščiai. Išleido ir spaudė Minties spaustuvė 1977m. Leidyklos adresas: Mintis, 417 Burwood Rd., Belmont, N.S.W. 2192 Australia. Tiražas 250 egz. Knyga kietais viršeliais, 108 psl., kaina nepažymėta.

Kaip iš knygos turinio matyti, tai 1948-1976 metų laikotarpio autoriaus poetinių pastangų derlius. Eilėraščiai suskirstyti į šiuos rinkinio skyrius: Antirasiz užgimimas, Brėžiniai smėlyje, Akys ir žiedai, Monologai apie kasdieninius daiktus, Saulė virš Warragamba slenčio.

Juozas Almis Jūragis išeivijos lietuviškoje poezijoje nėra naujokas. Jo eilėraščių rinkinys "Tolimieji mirazai" išleistas 1964 metais. Autorius yra ir šiaip plunksnos žmogus: suredagavo Australijos lietuvių metraštinę (1962), plunksnos klubo almanachą "Plunksna ir žodis" (1966) ir Australijos lietuvių poezijos rinkinį "Terra Australis" (1972).

Knygos aplanko paraštėje kalbėdamas apie savo poetines minties pastangas, autorius sako: "Minutėse ieškau šimtmečių aidų. Šimtmečių žingsniuose noriu surasti, kiek yra svarbios dabarties dulkės subrandintos žmogaus širdies paslaptys". Tai vis, galima sakyti, amžinosios poezijos temos. Poetinė jo vertė pareina nuo rašinių originalumo formos atpažinimo ir nuo žo-

būti gilios minties, kai eilėraščių forma čiuožia tik paviršiumi ir nesulydoma su turiniu į neatskiriama ir gerą naugę. Ne kartą daugiau poezijos laimima kaip tik su mažiau pretenzingais eilėraščiais, mažiau autoriaus išmąstytais, bet daugiau širdimi išgyventais. Vienu iš tokių galėtų būti ir "Kur dabar gyvenu".

Kur dabar gyvenu,
tik nukritusių lapų pavėsis,
virš tylių vandenių
išsiskleidžia vidurnaktį šviesos,

ir sudegę žabai —
šiltų vasarų šviečiantis turtas,
kai mylėjau
labai,
kas giliausioj svajoj sukurta.

Kur dabar gyvenu,
atminimai — užgesęs metalas
gelmėje vandenių,
auga dar neiškilusios salos,

ir sudegę žabai —
mirę paukščiai, nukritę į naktį,
priartėjus
riba,
kur užginta svajoti ir degti.

• **TECHNIKOS ŽODIS, 1977 m. balandžio — rugsėjo mėn., Nr. 3-4.** Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Techninė spaudos sekcija. Šiam numeriui medžiaga sutelkė ir ji redagavo Juozas Rimkevičius. Administruoja Antanas Brazdžiūnas, 7980 West 127 Street, Palos Park, IL 60464. Prenumerata 6 dol. metams, studentams — 2 dol. metams.

Naujas, dvigubas žurnalo numeris yra 144 psl., gausiai iliustruotas nuotraukomis. Juo minima mūsų inžinierių ir architektų sąjungos išeivijoje 25 metų sukaktis. Leidinys pradeda trumpu, bet labai prasmingu redaktoriaus žodžiu, kuriame, be kita ko, sakoma: "Mūsų profesija savo giliausia samprata ir pasiskirtimi yra ne vien kasdieninės duonos pelnytoja, bet intelektualinė užduotis galintis su gamta (Nukelta į 5 psl.).

5 1/4%

PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

6 3/4%

PER ANNUM
\$3000 or more
minimum
36 months

HIGH RATES

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON

FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
TEL: LA 3-8248
(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

7 1/2%

PER ANNUM
certificates
\$5000 or more
6 year min.

6 1/2%

PER ANNUM
\$1,000 or more
1 year min.

JEI JOS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS
USSR KRAŠTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESHPOSLYTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10010

TEL — 681-6500; 681-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemėlapius, kalbomis pastruktus įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitą daiktų.

Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir atostiginiais niais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MOSŲ SKYRIAI:

Allentown, Pa. — 126 Tilghman Street	635-1054
Baltimore 31, Md. — 1828 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N. Y. 11218 — 485 McDonald Avenue	623-0690
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	886-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	886-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2608 West 83 Street	823-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1885 West 47 Street	378-6755
Cleveland 13, Ohio — 1028 Kenilworth Avenue	771-0696
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	388-6780
Hamtramck, Mich. — 11339 Jos Campau Avenue	388-6780
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillside Avenue	246-3348
Los Angeles 4, Calif. — 139 So. Vermont Avenue	386-0380
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1580
New York 3, N. Y. — 324 E. 9 St.	478-7690
Miami Beach, Fla. 33139 — 1201 17 St.	388-6780
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	788-2897
Phoenix, Ariz 85027 — 22047 Black Canyon Hwy.	682-0423
Rahway, N. J. — 47 East Milton Avenue	381-8800
Silver Springs, Md. — 1002 Kemebec Ave.	381-8800
South River, N. J. — 41 Whitehead Avenue	287-6320
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	478-6780
Woodhaven, Queens, N. Y. 11421 — 80-14 Jamaica Ave.	286-8800

NAUJI SKYRIAI:

LAKEWOOD, N. J. 08701 — 234 Second St. 388-0880

HERKIMER, N. Y. — McKENNA RD. 315-0880

(Atkelta iš 4 pusl.)

ros dėsniumu ir jos stropiai saugomomis paslaptimis. Nežiūrint šio tvirtinimo, susitelkti vien tik ties profesiniu tobulėjimu ir pamiršti kitas žmogiškas vertybes ir tautinius rūpesčius būtų dirbtinis apsiribojimas nuo mus supančios aplinkos.

"Taip suvokiant lietuvių technologo paskirtį ir uždavinius, brando noras bent dalinai susumuoti atliktus darbus. Dalinį atsakymą į iškeltus klausimus, skaitytojai, rasi šio numerio puslapiuose. Gvildenamos temos, atlikti darbai, skyrę istorinės apžvalgos rodą, kokį platų dėmesį Sąjunga skyrė visoms kultūrinio, tautinio ir visuomeninio veikimo apraiškoms".

Jubiliejinio "Technikos Žodžio" temos ir autoriai: Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga 1951-1976" (Br. V. Galinis); Inžinierių įnašas mūsų enciklopedijoms (Jurgis Gimbutas); Konkursai ir parodos (B. Lukšaitė - Koviene); Mokslo ir kūrybos simpoziumai ir ALIAS (M. Krasauskas); "Technikos žodis" ir Sąjunga (V. Jautokas); Ūkinų studijų centras (P.A. Mažeika); Mūsų mirusieji (J. Rimkevičius); Vėliausieji architektų darbai ir kt. Plati organizacinė inžinierių ir architektų veiklos kronika.

• A. Pirockinas, PRIE BENDRINĖS KALBOS ISTAKŲ. J. Jablonskio gyvenimas ir darbai 1860 — 1904 m. Leidžia "Mokslas", Vilnius 1977 m. Veikla autorius dedikuoja: "Savo Alma Mater — Vilniaus Universitetui, švenčiančiam 400 metų jubiliejų". Pratarmės pradžioje sakoma: "Džiaugiamiesi dideliais lietuvių kalbotyros laimėjimais, negalime nutylėti ir vienos spragos: žymieji kalbininkai Jaunius, Būga, Jablonskis tebelaukia jiems skirtų monografių. Tuo atžvilgiu labai ašiklika nuo literatūros mokslo". Ši mūsų kalbotyros spraga ir bandoma kiek sumažinti čia minimu veikalu, 228 psl., leidiniu.

Reikia pasidžiaugti, kad tas, galima sakyti, mūsų bendrinės kalbos tėvo J. Jablonskio gyvenimo laikotarpis, kuriame susiformavo bendrinė lietuvių kalba, šioje studijoje aprašytas visapusiškai ir išsamiai. Knygos turinys suskirstomas į dvi dalis. Pirmoji dalis — Kelio pradžia. Jos poskyriai: Vaikystė, Gimnazija, Maskvos universitete. Antroji dalis — Carizmo gniaužuose. Jos poskyriai: Be savo vietos, Mintaujoje, Pirmosios vagos, pirmieji barai, Esų žemėje, "Lietuviškos kalbos gramatika", Šiaurės vėjo genamas, Tremtinio dalia.

• MOSŲ ŽINIOS, 1977 m. spalio mėn. 2 d., Nr. 13. Lietuvių jėzuitų ir jaunimo centro Chicagoje dvisavaitinis, iliustruotas biuletenis. Redaguoja Algimantas Kezys, S. J., ir Antanas Saulaitis, S. J. Administruoja Petras Kleinas, S. J. Redakcijos ir administracijos adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Stunčiant leidinį pastu, bent 5 dol. metams.

Gražia simboline prasme apie Gordijų mazgą rašo A. Tamolišis, S. J. Duodamas pokalbis su Chicagoje jėzuitų vyresniuoju kun. J. Vaišniu, liečiant vienuolyno ir jaunimo centro rūpesčius, prisimenama R. Daunoro koncertas jaunimo centre (R. Kaspars), plati jaunimo veikla, lituanistinės mokyklos, baltų demonstracija Washington, Ateitininkų kongresas Clevelande, lietuviai jėzuitai Urugvajuje.

• LAIVAS, 1977 m. rugsėjo mėn., Nr. 9. Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonų vienuolija. Redaguoja kun. J. Vaškas, MIC. Redakcijos ir administracijos adresas: 4545 W. 63 rd. St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje — 4 dol., kitur — 5 dol. Pats redaktorius rašo apie

Lietuvių dailininkė Lelde Vintere-Ore prie savo tapybos darbų Jos paveikslų paroda kartu su kitos latvės dailininkės — Mirdza Rafals darais bus atidaryta mūsų M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, spalio 14 d. 7 val. vak. Lelde Vintere-Ore ir Mirdza Rafals dailės paroda Čiurlionio galerijoje tęsis iki spalio 16.

Kultūrinė kronika

SOLISTŲ PROGRAMA KAVINĖJE

Praplėtosios Jaunimo centro kavinės atidarymo iškilmės ir vakaras įvyksta Chicagoje šiandien 7 val. 30 min. vak. Meninė programą atliks solistai Nerija Linkevičiūtė ir Bernardas Prapuolenis. Jems akompanuos Arūnas Kaminskas.

apaštalą ir evangelistą šv. Matą. Minint Marijos apsišvišimo Fatimoje 60 metų sukaktį, spausdinamas kun. A. Steigilo straipsnis "Žygis su Marija". Savo dramine struktūra gana įdomus Prano Pusešio parašytas šv. Kazimiero ir Faraono dialogas, pavadinamas "Akmenys ir lėlija". Kitos temos ir antraštės: Smėlio saują (Stasys Zilys), Motina ir dukė (kun. J. Prunskis), Maldos apaštalavimo intencija, Dekretas apie pasauliečių apaštalavimą. Religinio gyvenimo kronika. Žurnalas iliustruotas dailininkų paveikslų nuotraukomis ir dail. Sėsės Mercedes piešiniais.

• SKAUTŲ AIDAS, 1977 m. rugsėjo mėn. Lietuvių skautų mėnesinis žurnalas. Leidžia LSS Tarybos pirmia. Vyr. redaktorė: Sofija Jelonienė, 6111 S. California Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja Augustinas Orenas, 6842 S. Campbell Av., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5 dol., garbės prenumerata 10 dol., garbės leidejo prenumerata 25 dol.

Žurnalas yra puikus skautiškųjų ir lietuviškųjų temų junginys tiek tekstuose, tiek gausiose nuotraukose. Verčiant puslapius, vis atsiduri tai gamtos draugystėje, tai pasaulio skautų rate, tai klausaisi pasikalbėjimo apie pašto ženklus, tai keliauji į VI-tąją tautinę stovyklą Australijoje, tai mokaisi pirmosios pagalbos...

Kviečiame įsigyti šias dvi įdomias knygas:

TRETEJI VAINIKAI
Lietuvių Poezijos Antologija, dalyvauja virš 50 autorių, ketis viršelis \$6.00.

KARONA
Anatolijaus Kairo istorinė poema, trys istorinės dramos iš Mindaugo laikų, 316 pusl., iliustruota, ketis viršelis \$6.50.

Užsakant abi knygas kartu \$10.00
Užsakyti:
DIALOGAS, 4304 W. 53rd St.,
Chicago, Ill. 60632

WAGNER and SONS
TYPEWRITERS,
ADDING MACHINES
AND CHECKWRITERS,
Nuomoja, Parduoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums
patarnavimas.
Phone — 581-4111
5610 S. Pulaski Rd., Chicago

Vizgirdos, V. Žiliaus, G. Žumbakienės ir kt.

DVIEJŲ LATVIŲ DAILININKŲ PARODA JAUNIMO CENTRE

M. K. Čiurlionio galerija Jaunimo centre, Chicagoje, rengia dviejų latvių dailininkų — Lelde Vintere-Ore ir Mirdza Rafals dailės darbų parodą. Parodos atidarymas ateinantį penktadienį — spalio 14 d. 7 val. vak.

J. JASCIŲNO IR V. VESELKOS TAUTODAILINIO POBČDŽIO PARODA

Jaunimo centro apatinėje salėje, Chicagoje, ši savaitgalį (spalio 7, 8 ir 9 d.) vyksta įdomi medžio drožinių ir audinių bei siuvinių paroda. Šią Jasiūno ir Veselkos darbų parodą rengia putnamiežių seselių rėmėjos.

VAKARONĖ, SKIRTA MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMUI

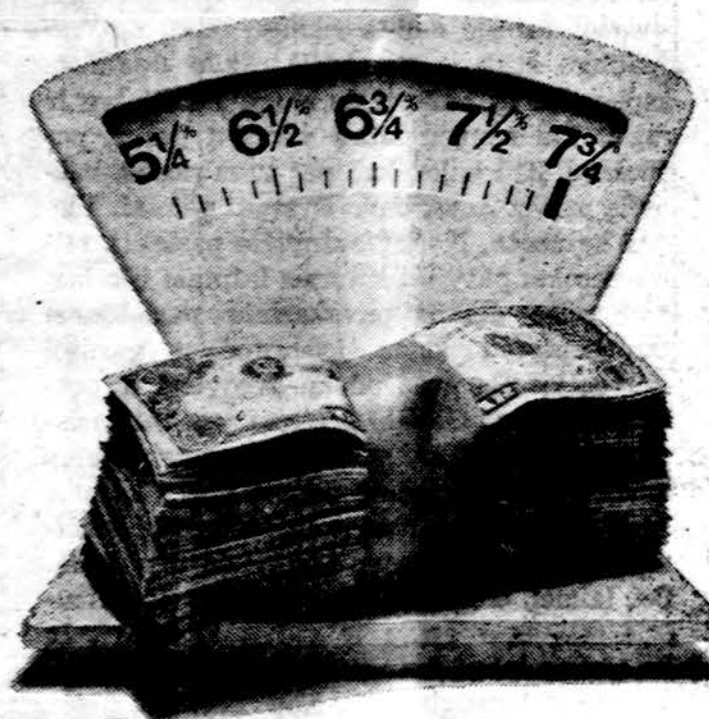
Ateinantį penktadienį (spalio 14 d.) Jaunimo centro kavinės kultūrinės vakaronės pokalbis suksis apie lapkričio galę (Padėkos dienos savaitgalį) Chicagoje įvykstantį didįjį Mokslo ir kūrybos simpoziumą. Pokalbio moderatorius inž. J. Rimkevičius, pradžia 7 val 30 min. vak.

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGINYBĖS
Pardavimas ir Taisyimas
2646 W. 69th Street — Tel. KE 7-1941

Another good reason to come under our wing.

We help your money put on more weight.

YOUR MONEY IS DIFFERENT THAN YOU. The more weight it puts on the better. The fatter it gets the healthier it is. But it doesn't get that way all by itself. You have to plan ahead to make it grow. And that's where we can help — with our higher-than-bank interest rates.

LOOK WHAT IT CAN DO! The chart at left shows all the higher-than-bank interest rate accounts we have to offer. You decide how much you want to save, how much

7%	8.17%
7%	7.90%
6%	7.08%
6%	6.81%
5%	5.39%

interest you want to earn and which Standard Federal account is right for you. WATCH YOUR MONEY FATTEN UP. Once you've opened a passbook savings or certificate account at Standard Federal, just sit back and watch your money grow. We give your money the interest it needs to really put on weight. The interest you can count on to make your financial picture brighter and more secure. START RIGHT NOW. Stop by the Standard Federal office nearest you and open an account that gives you higher-than-bank interest rates and "fat money." It's the easiest way to make thin money put on weight in a hurry.

Come under our wing. We care what happens to you.

STANDARD FEDERAL SAVINGS

HOME OFFICE
4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632, Phone 847-1140

6141 Archer Avenue (at Austin)
Chicago, Illinois 60638, Phone 767-5200

2556 West 47th Street (at Rockwell)
Chicago, Illinois 60632, Phone 523-1083

301 West Galena Boulevard
Aurora, Illinois 60507, Phone 892-1140

21 Boulder Hill Pass
Boulder Hill, Illinois 60538, Phone 897-1166

5100 Forest Avenue
Downers Grove, Illinois 60515, Phone 963-1140

94th and Roberts Road
Hickory Hills, Illinois 60457, Phone 588-5050

Hill Creek Shopping Center
Hickory Hills, Illinois 60457, Phone 589-1977

23 North Main Street
Lombard, Illinois 60148, Phone 637-1148

Viešnage Skandinavijoje

(Atkelta iš 6 pusl.)

i viso pasaulio kalbas. Deja, jo gimtinę dėl laiko stokos neteko aplankyti. Ji yra dar kiek toliau už Kopenhagą.

Nors danų protėviai vikingai prieš 1000 metų plačiai Europoje viską grobė, plėšė ir kolonizavo, net ir Anglijos salas kurį laiką valdė, bet šiandien Danija yra ramus žemės ūkio ir žvejybos kraštas, sukūręs vieną iš moderniausių socialinio draudimo sistemų. Danija, dėka plačiai ir gerai išvystytų vadinamųjų liaudies universitetų, kaimuos yra iškilusi į pavyzdinčiausią žemės ūkio kraštą. Suaugusiems liaudies universitetų yra 60. Jie buvo pradėti steigti 1344 metais kun. ir poeto Grundtvigo. Juose daug dėmesio kreipiama į tautinį ir moralinį auklėjimą, žemdirbystę ir amatus. Ūkininkai yra susiorganizavę į kooperatyvus.

Paliekant mielus Skandinavijos kraštus, vėl prisiminė birželio 9-13 d. Stockholme įvykusioje Baltistikos studijų konferencijoje, Švedijos švietimo ir kultūros ministerio atidarojoje kalboje pasakyta tikrovė: "Nors Baltijos kraštų teritorijos geografinė ir istorinė prasmė yra čia pat, bet dabar daugeliui švedų jos atrodo taip tolimos ir neprieinamos..." Iš tikrųjų geležinė uždanga tarp šiaurės Europos žemyno ir Baltijos kraštų yra užsklęsta labai stipriai. Nepamatysi Skandinavijos kraštų turistiniuose žemėlapiuose ir brošiūrose Vilniaus, Rygos ar Tallino. Veltui jų ieškos. Maskva — Leningradas,

Poeto ir kunigo, liaudies universitetų steigėjo, N. F. S. Grundtvig'o atminimui pastatyta bažnyčia Danijos sostinėje, Kopenhagoje.

taip. Tik per Maskvą gali pasiekti okupuotuosius Baltijos kraštus, bet ne kitaip, ir tai sugaišęs pusdienį ar daugiau.

O iš Stockholmo ar Oslo taip arti Baltijos kraštai... Deja, ten patekti nėra taip lengva, kaip į laisvuosius Skandinavijos kraštus. Čia užteko parodyti pasą, ir keliauk sveikas toliau į sekantį kraštą. Bet, jei norėtum patekti į savo gimtąjį kraštą, tu privalai paduoti prieš pusmetį prašymą, dažnai be vilties, kad būsi įsileistas. O jei ir įsileis, tai net be teisės kur nors toliau nuo Vilniaus aplankyti savo tėvų kapus. Žmogaus teisės ir laisvės ten yra nesuprantamai iškreiptos, ten jų vi-

Ir taip prabėgo 14 d., keliaujant per Skandinavijos kraštus. Kelionė ilgai liks atmintyje.

1977-1978 METŲ EKSURSIJOS Į LIETUVĄ

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 So. Western Ave., Chicago, Illinois 60643
Tel. — (312) 238-9787

NAUJI SKRIDIMAI (CHARTERS) Į VILNIŲ SU PAN AMERICAN LĖKTUVAIS IŠ NEW YORKO:

Išvykimo datos: 1978 m. vasario mėn. — \$669.00; kovo mėn. — \$691.00 ir \$746.00; balandžio mėn. — \$746.00.

Kalėdinė kelionė 1977 m. GRUODŽIO mėn. 20 dieną — 2 savaitę (Maskva, Vilnius, Ryga) \$1138.00.

1 savaitę Havajuose — 3 savaitės, 1978 m. sausio 14 d. — \$564.00.

Prie visų aukščiau minėtų grupių galima jungtis iš Chicago ir visų kitų Amerikos ir Kanados miestų su papildomu mokesčiu.

(Prices are based on double occupancy and are subject to change and/or government approval).

Taip pat parduodame skridimus iš Chicago į Los Angeles — kelionė į vieną galą \$89.00.

L. K. RELIGINĖS ŠALPOS RĖMĖJŲ SĄJUNGA

telkia lėšas persekiojamai Bažnyčiai Lietuvoje remti ir leidžia

"LKB KRONIKOS" knygas.

Jau išleista 3 tomų Kronikų lietuvių kalba, o 1978 m. bus išleistas ketvirtas tomas.

Lojolos Universiteto vardu šiemet išleidžiamas "LKB Kronikos" pirmas tomas ispanų ir pirmas tomas anglų kalbomis, kurie bus plačiai paskleisti tų kalbų kraštuose. 1978 m. bus leidžiama antras ir trečias tomas.

Jų išleidimui reikalinga didelių piniginių išteklių.

Mieli lietuviai! Skaitykite "LKB Kronikos" knygas ir savo aukomis remkite jų išleidimą. Atlikime savo pareigą persekiojamai Bažnyčiai ir pavergtai Tautai.

Aukotojams išduodami kvitai ir jų aukos atleidžiamos nuo federalinių mokesčių. Aukojusiųjų ne mažiau kaip 100 dol. pavardės bus įrašomos leidžiamose knygose.

Aukos siųsti: L. K. Religinės Šalpos Rėmėjų Sąjunga, 6825 So. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629, USA.

Kur veikia šios organizacijos skyriai, aukas galima įteikti jų valdyboms.

LKRŠ Rėmėjų Sąjungos Valdyba

Siunčiu "LKB Kronikos" knygoms leisti	\$
Aukojų persekiojamai Bažnyčiai Lietuvoje remti	\$
Vardas, pavardė	
Adresas	

Viešnage Skandinavijoje

(Atkelta iš 4 pusl.)

pro jas trykstančio vandens fontanų. Obeliskas vaizduoja gyvenimą, ne vieno žmogaus, o šimtų. Apačioje jie ant savo pečių laiko džiugiančius vaikus. Žmogiškos figūros yra iškalos obelisko gramine, jų ten esą 1112, o parke skulptūrų dar apie 250. Aplink obelisko pakopą liejasi vandens fontanai.

Einu iš Vigeland skulptūrų parko ir vis atsigręžęs žiūri atgal, galvodamas, kad Vigeland kūrė šią viziją neaprasoma; tai šių laikų unikumas, kur skulptorius paliko savo tautai amžiną atmintį ir pradiščiavimą.

Šalia parko yra G. Vigeland sūduja ir gyvenamasis namas, kuriame yra 1650 skulptūrų skulptūrų, esančių 423 plokštės ir graviūros medyje ir šiaip įvairių graviūrų ir figūrų kiau, viso apie 11000. Jo bronzos ir granito skulptūrų yra ir įvairiose Oslo miesto aikštėse.

Atrodo, kad Norvegijos tauta savo kultūros reprezentantams, rašytojams menininkams, muzikos žmonėms pagerbti nepagalėjo miesto aikščių. Jiems skirtų skulptūrų čia visur apstu.

Miestas Oslo vardu pradėtas vadinti tik 10 šimt. Prieš tai jis buvo ilgai vadinamas Kristianija. Nuostabią gražią vaizdą už miesto, žiemos olimpiadų sky kalne, iš kurio siveria Oslo miesto ir jo plačių apylinkių nuostabi panorama.

Turizmo vadovė, atvežusi į šią vietą, pranešė, kad čia užtruksime apie pusvalandį laiko. Bet besigėdėdami šios vietos grožiu, nepastebėjome, kaip tas pusvalandis greitai prabėgo, ir jau laikas atgal į autobusą. Vadovė, suskaičiavus keliauninkus, niekaip nesurandama mano žmonos. Juokdariai sako, kad ją pasigavo Norvegijos pasakų troliai. Kiek palaikus ir pajėkėjus, vadovė man sako, kad čia pasilikčiau, kol mano žmona atsiras, o jina turinti važiuoti toliau. Pasilikau. Pagaliau, visa nušvitus, atsiranda ir mano žmona. Ji sako, kad keltuvu buvo užvažiuojus į sky kalno viršūnę, iš kurios atsiveria nepaprasti vaizdai į fiordus, o be to, padariau daug nuotraukų. Bet kaip dabar grįžti atgal: nei jokio takai, nei autobuso? Bet šiai atvažiuoja nauja ekskursantų grupė. Ji šoferiui pasiskundus, kad mes atsilikę nuo savo grupės ir neturime jokių priemonių grįžti atgal, jis maloniai pakviečia sėsti į jo autobusą. Ir per pusvalandį tik mudu du dovanai atveža prie miesto rotušės. Oslo miesto žmonių paslaugumas neapsakomas.

Po pietų apžiūrėję miesto kai kurias įdomesnes vietas, pas senutę gerai išsimiegoję, ryte išsirengę ir vadinamą trijų dienų ir naktų "Viking tour of the fjords".

Vikingų keliais per fiordus

Tai buvo viena iš nuostabiųjų ir įdomiausių išvykų Skandinavijos viešnagėje. Ją pradėjome nuo miesto rotušės autobusu. Kiek pasisukinėję po miestą, pravažiavę įdomesnes vietas: karaliaus rūmus kuriuos supa visiems prieinamas parkas, išvažiuojame iš miesto, bet ne į laukus, ne į lygumas, o tiesiog į fiordus, kurie giliai įsiveržę į Norvegijos žemyną ir Oslo miesą.

Norvegija savo jūra, fiordais ir kalnais yra patrauklus kraštas, turistų mėgiamas. Jei pataikite pažinti pavasario grožį, kurį kaip tik radome birželio viduryje, kada ilgos dienos, trumpos šviesios naktys ne tik Oslo miestą pavertė pasaka, bet ir Oslo — Bergen pravažiuoti fiordai autobusu ir laivu buvo pačiame grožyje, vietomis kalnai ir jų slėniai sniegu apsidengę, pasipuošę tekančiais nuo kalnų viršūnių kriokliais, kaip ka pinas, žalia augmenija. Kalnų viršūnėse, jų slėniuose augmenija skurdi, vietomis mažiškai berzeliai, samanyrai. Fiordai, jų skardžiai ir slėniai primena norvegų tautos pasakų pasaulį, juose besislapstę trolis ir gnomus. Tai vikingų laikų pasakų palikimas. Apie juos ir dabar yra kalbama ir rašoma. Vieną tokių "trolių" su savimi vežėsi ir mūsų kelionės palydovė. Bet jis buvo mažukas, su viena akimi ir ilga barzda.

Troliai yra ypatingi norvegų tautos pasakų didvyriai. Jie lindi tamsiuose miškuose, gyvena tarp samanotų kalvų, fiordų olose. Jie visada tykoja princiusi, kurias pasigavę nusiveda į savo olas. Troliai esą žmogaus išvaizdos, vienaakiai, auga pamažu. Kai kurie labai aukšti. Tik, girdi, visa laimė, kad jie kvaili, negražūs, bet jie vienas kitam esą gražūs, o dar ir mėgsta įsižiūrėti mergaites. Mažieji troliai pasakose pasineria į vandenį ir ten groja mažais smuikeliais, kai vanduo

tryksta iš fonatanų ar skardžių. Trolių apstu ir jūroje, kur jie labai pavojingi jūrininkams, ypač žvejams audros metu. Užtenka tik pamatyti trolį, ir jau žvejys sveikas dingęs...

Ne veltui ir Norvegijos tautos didysis kompozitorius Edvard Grieg savo muzikinėje kūryboje yra panaudojęs tuos norvegų pasakų trolis ir gnomus: šokančius, dainuojančius ir smuikuojančius čiurlenančius anslery. O ir patys kompozitorius sau amžino poilsio vietą yra radęs fiordų kalnų pakraujuose iškaltoje nišoje.

Fiordų kalnų skardžių keliais tik prityrę žvejai gali važinėti. Jie siauri, baissiai vingio i o i daž ai užkariama ant pačios kalno viršūnės, kaip ant bažnyčios bokšto.

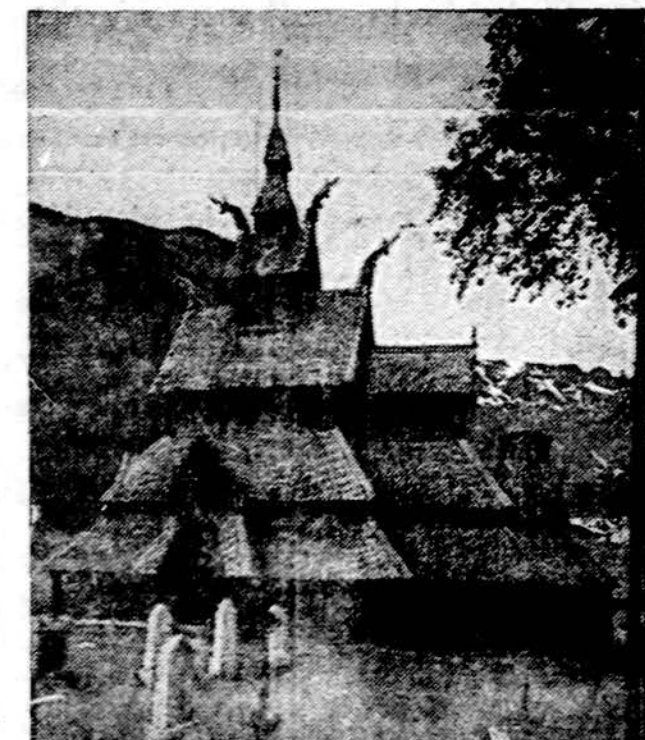
Kas yra tie fiordai? Tai gili, siaura, ilga, dažnai šakota kelių dešimčių kilometrų ilgio, į žemyną įsibrėžusi jūros įlanka. Jų krantai aukšti, statūs, kaip sienos, uolėti, išraižyti tekančių nuo snieguotų kalnų viršūnių krioklių, kaip juostos besidriekiančių žemyn. Daugelio kraštų pajūriuose yra fiordų, bet sakoma, kad ryškiausias ir spalvingiausias yra Norvegijos Sogne 180 kilometrų ilgio fiordas. Geologai sako, kad tai nugrimzdusių ledynų išgilti pajūrio kalnų slėniai.

Kai kur, nusileidę į pakalnę, pravažiuojame mažus namelius, ypač artėjant prie Bergeno. Tai vis miestelių vasaravimo vietos. Vienoje kalnų viršūnėje sustojome, kad pasigėrėtume iš arčiau pakelėje gulintiu sniegu. Ir kiek čia buvo džiaugsmo turistams iš Argentinos, kurie, išlipę iš autobuso, puolė braidyti prie kelio esančiame sniegynė, pradėjo vienas kitą mėti tyti sniego gniūžėmis. Jie sakė, kad sniegą matė pirmą kartą. Tokie buvo penki iš Buenos Aires miesto.

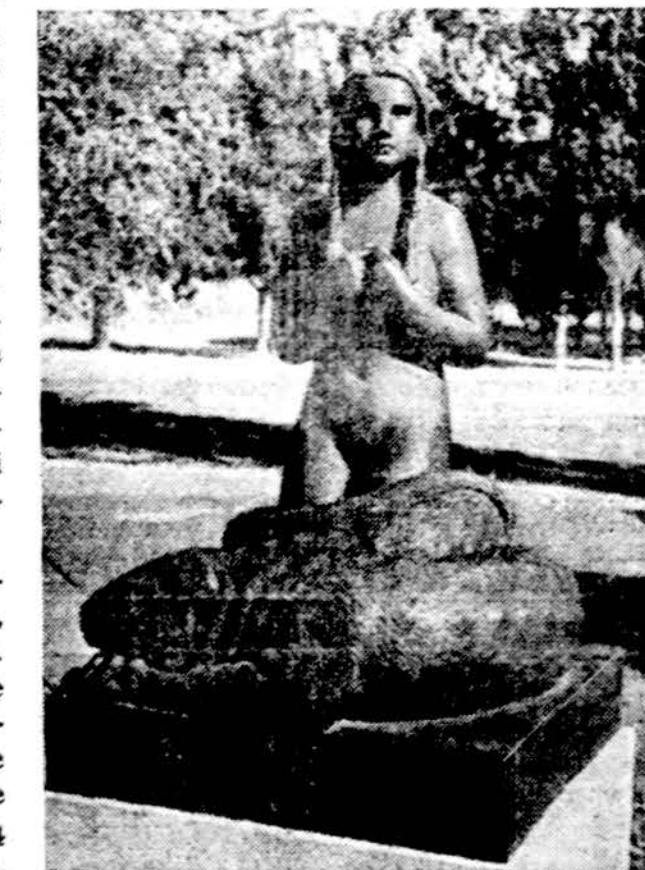
Trijų dienų fiordais kelionėje pusryčius, pietus ir vakarienę valgėme labai puošniuose ir patogiuose kalnų viešbučiuose. Viename nei norvegų tautinių šokių vakaras buvo surengtas.

Pusdienį plaukiame laivu. Laivas ne tik paėmė keliasdešimt keleivių, apie 12 lengvų mašinų, bet ir mūsų didžiulį autobusą.

Laivu važiuojant, vėl nauji, vienas kitą pralenkiant fiordų, kalnų ir nuo jų besidriekiančių krioklių vaizdai. Jei autobusu važiuojant visa tai matėme nuo kalnų viršūnių, rangėmės jų raitytais slėniais, tai dabar dairėmės iš apačios į viršų. Šioje kelionėje radome pačią įdomiausią kurortinę vietovę, įsipažindami tarp kalnų, vienoje mažoje

Turistinė Norvegijos atrakcija — medinė bažnytelė Burgund vietovėje, statyta apie 1150 metus

Gustavo Vigelando skulptūra Norvegijos sostinėje, Oslo mieste, skulptoriaus vardo parke.

Gustavo Vigelando skulptūrų alėja jo vardo parke Oslo mieste, Norvegijoje

kalno plokštumoje. Tai Ulvik vasarvietė, ant kranto vieno iš gražiausių Norvegijos fiordų, apsupto kalnyno. Nakvojome čia dar visai naujame viešbutyje. Vakarienis metu klausėmės E. Griego muzikos, kurią grojo smuikininkas, palydimas pianisto.

Ir fiordų slėniuose radome po kelias mažas žvejų gyvenvietes. Nameliai maži, su nedideliais kiemeliais, atsiradusiais į kalno pašlaitę. Pravažiuojant Leardal upę, kelionės vadovė pasakoja, kad šioje upėje yra labai daug laščių. Bet sveikiamais leidimas žvejoti vienai dienai kaštuojas 800 kronų, apie 150 dol.

Burgund vietovėje aplankome 12 šimtmečio Stave Church — medinę bažnytelę, statytą ypatingu būdu, nenaudojant jokių vinių. Ji yra išilkiakius 900 metų, seniausias medinis paminklas pasaulyje, įrodas statybinio medžio patvarumą. Ji yra dabar saugoma kaip muziejinis turtas. Tai šiaurės pagoda. Talpos — apie 80-100 žmonių, priekyje atitverta aikštelė, altoriaus sienelėje, jo skrynelės sienoje, išraižyti Kristaus veido bruožai. Dvieju eiliu mediniai suoliai, sienoje nerūkšūs piešiniai iš šventųjų ar Kristaus gyvenimo. Tai vis dar iš vikingų laikų išlikusi ypatingo stiliaus bažnytelė. Šalia nedidelis kapinynas. Iš bažnytelės stogų iškūsti lyg ir ragai. Tai senųjų laikų vikingų galvų papuošalai. Kiti sako, kad per tuos ragus, bažnyčią pašventinus, buvo išvaryti velniai. Vietovė kalnuota. Norint bažnytelę pasiekti, reikia gerokai palypti siaurais laiptais į kalną.

Trečios dienos pavakariais pasiekėme tarp septynių kalnų įsipažindami garsų Norvegijos Bergeno uostą, žvejybos ir prekybos miestą. Girdi, Bergenas yra taip įsipažindęs tarp 7 kalnų, kad jo gyventojams toliau plėstis nėra kur, nebent lipi į kalnus, kurie yra aukšti, statūs ir paskendę smulkiuose debesyse. Ir vėl nakvynės problema. Bet, laimei, elegantišk me Termin viešbutyje gauname gražų ir erdvų kambarį. Ir čia viskas labai brangu kaip ir vi o Skandinavijoje. Brangiau kaip New Yorke.

Rytojaus dieną aplankėme kompozitoriaus Edvardo Griego gimtąjį namą, jo ir jo žmonos kapą. Tai labiausiai Bergene lankoma vieta, vadinama Troidhagen, 5 mylios už Bergeno. Edvardo Griego tėvo statytas Viktorijos laikų stiliaus, dviejų aukštų namas, aukščiausioje kalno pakraujuose, apsuptas lapučių medžių. Darbo kambario langai ir salonas išsina į plačius fiordų vandenį. Vietovė įspūdinga. Tai čia galėjo Norvegijos didžiam muzikui valdintis kalnų slėniuose ir skardžiuose gyvena pasakų troliai ir gnomai, kurių motyvą jis yra panaudojęs ir savo garsioje suitoje "Per Gynt". O ir jo Salveigos daina čia yra geriausiai suprantama, kupina ilgesio ir nostalgijos.

Edvardo Griego namas erdvus: darbo kambarys, pianinas, gaidų rankraščiai. Kompozitoriaus kapas to paties kalno papėdėje iškaltoje nišoje, uždaryoje didelio akmens plokštė ir kukliu įrašu. Griegas mirė 1907 metais, šalia palaidota ir jo žmona Nina, kuri mirė 1931 metais Kopenhagoje.

Pasakojama, kad vieną pavakarę Edv. Griegas su draugu laiveliu ištėsi netoli savo namų. Kalno pakraujuose, ant kurios stovi jo namas, buvus taip skaisčiai saulės apšviestas, kad Griegas, susižavėjęs saulėlydžiu ir vakaro paukščių čiulbesiu, savo draugui perakęs, jog šito kalno pakraujuose jis norėtų rasti sau amžino poilsio vietą.

Edvardo Griego, vadinamo šiaurės Chopinu, noras buvo išpildytas. Tai retas grožio, amžinos vienatvės vieta. Gėlės, paukščiai, lapuočiai medžiai, kiek žemiau platus vandenys, nuostabi puošia šio didžiojo Norvegijos kompozitoriaus paskutinę poilsio vietą. Čia turbūt ir Norvegijos pasakų troliai ir

gnomai dar vis slapstosi slaituose ir olose...

Norvegai sako, kad jie patys būtų beverčiai, jei neturėtų jūros, fiordų ir ežerų. Tik saujelė žmonių gyvena ant akmenuotos žemės, kaip jie sako, ant akmenų krūvos, o visi kiti jūroje. Tris ketvirtius krašto užima kalnai, fiordai, tuščios dykumos ir sniegynai. Miškai užima kitą ketvirtadalį. Miškuos pušys, eglės ir beržai. Tik 4 proc. dirbamos žemės. Norvegijos pakraščiais yra išbarstyta 150,000 salų, salelių. Norvegai sako, kad nors žemė juos yra padalinusi ir plačiai išmėšius, bet jūra juos vėl sujungianti.

Tai iš čia prieš 1000 metų, kaip ir iš kitų Skandinavijos kraštų, drąsus vikingai plėšė, grobė ir kolonizavo tolimus Europos kraštus rytuose ir vakaruose. Net šiaurės Ameriką dar prieš Kolumbą, buvo jie pasiekę. Tais laikais jie Europos žemyno žmonių buvus didelė pabaia. Todėl ir bažnyčiose būvę giedama: "A furore Normanorum libere nos, Domine!"

Keturis milijonų norvegų tau' a savo prekybos laivynu užima ketvirtąją vietą pasaulyje. Norvegų pasisekimas glūdi jų patvarume ir precizinėje darbe. Prieš pirmąjį karą ir norvegų labai daug emigruodavo į Š. Ameriką ir kitus kraštus. Bet po karo emigracija yra sustojusi.

Kopenhagoje

Baigiasi viešnagės dienos Bergene ir Norvegijoje. Paliekame žaviuosius ir nuostabiuosius fiordus ir jų kalnus su sniegu viršūnėmis. Dabar jau leidžiamės į lygumas, į Kopenhagą, Danijos sostinę.

Iš Bergeno į Kopenhagą oro keliu užtrunkame 1 val. ir 10 min. Ir čia per turizmo įstaigą greitai gauname patogų viešbutyje kambarį su dviem lovom. Nakčiai už 28 dol. Priedo kuklius pusryčius. Miesto centras ir Tivolis visai arti.

Tik apsitvarkius, tuoj rūpėjo pamatyti Tivoli, Europoje ne urintį sau lygaus įvairiausių grošių ir poilsio parką. Įėjimas 4 kronos, apie 75 centai. Fontanai, gėlynai, restoranai, restoranėliai, po atviru dangumi teatrai. Viename naujame teatre klausėme puikaus simfoninio orkestro koncerto.

Tivolis 134 metų senumo. Sakoma, jog daugelis kraštų bandė pamėgdžioti Kopenhagos Tivoli, jo pasilinkiminių prašmatnybes, bet kol kas tai dar niekam nepavykę. Jo sezonas prasideda gegužės 1 d., baigiasi rugsėjo pradžioje. Ir tikrai yra ko čia pamatyti, sutikti, ne tik spalvingą Danijos visuomenę, bet ir daugelio kraštų žmones, pravažiuojančius pro Kopenhagą. Daug gerai prižiūrimų gėlynų, krūmų ir spalvingų fontanų.

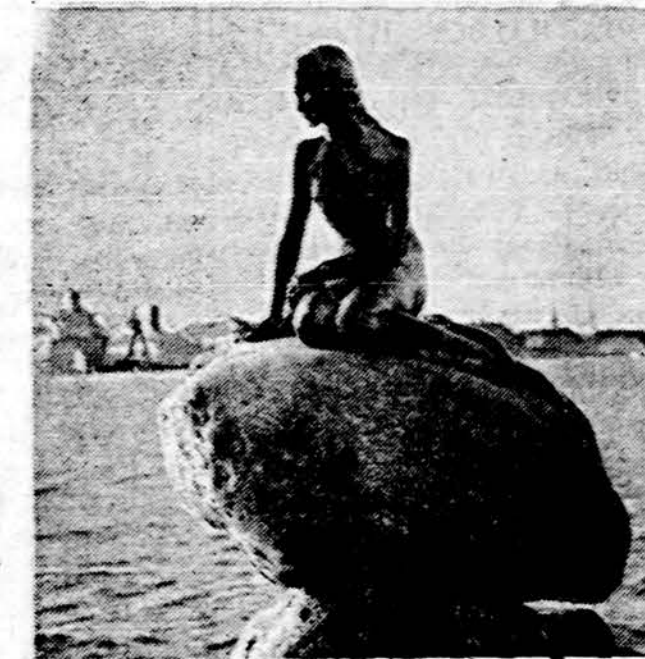
Kalbama, kad Tivolis tai įsikūnijęs Hans Andersen pasakų fantastinis pasaulis. Čia ir Commedia dell'arte teatras, pačiame centre pusanro tūkstančio talpos koncertų salė, kur groja ne tik Tivolio simfoninis orkestras, bet koncertuoja daugelio Europos kraštų gastrolų vokalistai ir užsienio simfoniniai orkestrai. Įėjimas nemokamai. Žmonių grūdas minios. Tą dieną, kaip tik turėjome progos išgirsti Tivolio simfoninį orkestrą, grojantį Edvard Dupy, George Bizet, Joseph Haydn, Mozarto ir kt. kompozitorių kūrinius. Salės akustika puiki. Netoli esą po atviru dangumi akrobatų išdarinėja įvairiausius sporto numerius, kiek nuoslaimeje vietoje groja dūdų orkestras, laiks nuo laiko didžiuliu taku pražygiuoja miniatiūrinė karalienės sargyba, sudaryta iš kažkurios mokyklos mokinių. Jie gana spalvingose uniformose. Didžiulėje salėje lošimų mašinų apgulę seni ir jauni. Kavinių ir restoranų keli, visi pilni poilsiaujančių žmonių. Du ar trys ežerėliai su fontanais, aplink juos gėly-

nų krūmai, poilsiai suoliai, apšėsti senesnio amžiaus žmonių, kurie pasipuošę išeiniais rūbais, tiek moterys, tiek vyrai. Moterys skrybėlėtos, su pirštinėmis, dauguma rūko cigaretes ar cigarus. Vyrai taip pat su kaklaraiščiais ir skėčiais rankose, nors saulėta diena. Moterų su kelnėmis tik viena kita, greičiausiai turistės iš kurio nors svetimo krašto. Jaunos merginos dėvi sijonukus. Sakoma, kad Danijos spaudoje daug pornografijos, bet jaunimo nusikaltimų mažai.

Taip, Tivolis yra įdomiausia ir spalvingiausia pramogų vieta ne tik Kopenhagoje, bet ir visoje Europoje, teikianti fizinį ir dvasinį poilsį. Porą pusdienių Tivolyje teko praleisti ir vis ką nors naujo pamatyti. Tivoli per 4 vasaros mėnesius aplanką 5 milijonai žmonių, kai pačioje Kopenhagoje tik 1 milijonas.

Antrojo pasaulinio karo metu Tivolio pramogų programa buvo kiek atnaujinta. Naciai, nepakęsdami tos jų programos, paskutinėse savo dienose, 1944 met. birželio 24 daugelį Tivolio pastatų išsprogdinę. Bet nepaėjė nė dviejų savaičių, Tivolio administracija, pastatius palapines, vėl tęsė pramoginį gyvenimą. Šiandien Tivolis visiškai atsistatęs ir dar labiau išgražėjęs.

Kai Tivoli informacijos įstaigoje merginos paklausė, kas įdomiausia pamatyti Kopenhagoje, jos buvo atsakymas: tik jau ne karaliaus rūmus ir jų aikštę. Ten nieko įdomaus. Nors turizmo autobusų ir buvome nuvežti į karaliaus palacų ir plačią keturkampę aikštę, kur pamatėme jų sargybų pasikeitimo ceremonijas, bet tai nesudarė jokio įdomumo. Atrodė, kad tai jau praėjusių, pasensusių laikų muziejinė atrakcija.

Skulptoriaus Carlo Jacobsen'o undinė Kopenhagos uoste, Danijoje

Buvo jau kur kas įdomesnė kelionė laivu ir kanalu į Kopenhagos uostą. Vienoje vietoje uosto krantinėje išskrevėto smala didelėmis rusiškoms raidėms "Litva". Atseit, čia kažkada buvo sustojęs rusų laivas, pasiavęs Lietuvos vardą. Kelionė laivu buvo įdomi ir teikianti poilsį. Prie vienos uosto krantinės, vandenyje ant didžiulio akmens sėdi garsioji Andersenio pasakų undinė (skulptūra), kuri ilgesingomis akimis laukianti sugrįžtį ančio savo mylimo jūreivio. Ir legenda pasakoja, kaip ši gražioji undinė — mergaitė norėjusi pašokti savo mylimajam, tik, deja, vietoje lankėčių kojų turimi pelekai jai to neleidė padaryti. Jūreivis iš vykęs atgal į savo tolimą kraštą, o undinė pasliko sėdėti ant uolos. Pasakoja, kad ją galima girdėti naktimis gaudžiai verkiant, nes jūreivis negrįžtas. 1964 metais kažkoks vandalas buvo nuplovęs jai galvą ir ją pragašinęs. Tačiau skulptoriai vėl pritaikė undinei naują galvą, o uosto administracija už ano nusikaltėlio suradimą yra paskyrusi 10,000 kronų dovaną.

Kiek toliau už miesto aplankėme ir 1940 metais konsekuotą didžiulę bažnyčią, pastatytą kun. Grundtvigo garbei. Statyta pagal Danijos senųjų kaimo bažnyčių architektūrinį planą. Bažnyčia erdvi, 2000 sėdimų vietų. Vidus puošnus, daug kolonų, tarp jų didžiuliai žirondėliai, koncertiniai vargonai su 4800 vamzdžių kainavę 1 milijoną kronų. Bažnyčia pastatyta pagerbti Nikolai Frederik'ui Severini Grundtvigui (1783-1772), danų pedagogui, rašytojui poetui ir teologui. Jis yra pirmasis ne tik Danijoje, bet ir visoje Europoje liaudies universitetų kūrėjas. Puiki gotiška bažnyčia šiandien daugiausia tarnaujanti koncertams, o ne religiniams tikėjimams. Kopenhaga senas miestas, buvęs ne tik Danijos, Norvegijos, bet ir dalies Švedijos sostinė. Nuo 1814 metų, kai Norvegija atsisakė nuo Danijos, ji liko Danijos sostine ir svarbiausiu šio krašto kultūros centru, prekybos ir žvejybos uostu.

Kopenhagos vienoje aikštėje stovi Danijos poeto ir pasakų rašytojo Hans Andersen biustas. Jo vardas plačiai pasuly žinomas, nes Andersenso knygos yra išverstos (Nukelta į 5 psl.).